

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

1991 m. SAUSIO 13 d.,
GINDAMI LIETUVOS LAISVĖ, ŽUVO:

Loreta ASANAVIČIŪTĖ, g. 1967 m.
Virginijus DRUSKIS, g. 1969 m.
Darius GERBUTAVIČIUS, g. 1973 m.
Rolandas JANKAUSKAS, g. 1969 m.
Rimantas JUKNEVIČIUS, g. 1966 m.
Alvydas KANAPINSKAS, g. 1952 m.
Algimantas KAVOLIUKAS, g. 1939 m.
Vytautas KONCEVIČIUS, g. 1941 m.
Vidas MACIULEVIČIUS, g. 1966 m.
Titas MASIULIS, g. 1962 m.
Alvydas MATULKA, g. 1960 m.
Apolinaras POVILAITIS, g. 1937 m.
Ignas ŠIMULIONIS, g. 1973 m.
Vytautas VAITKUS, g. 1943 m.

SAUSIO TRYLIKTOJI, KUOMET Gorbačiovo kaukė nukrito

Juozas Žygas

Ta naktis turbūt ilgiems laikams liks neužmirština. Kadangi prie televizijos bokšto kraujas nebuvo veltui pralietas. Nuo to momento, visas išsilaisvinimo sąjūdis, įgavo naują kryptį. Iki tol visokios demonstracijos ir Lietuvos atstovų laikysena Aukščiausioje Taryboje, Kremluje buvo traktuojama – kaip padykusių vaikų elgesys. Ten, kur kraujas raudonai nudažė sniegą, išdygo pirmieji laisvės žiedai. Nuo to momento beveik visi, žinoma, išskyrus komunistų partijos viršūnes, aiškiai ir balsiai pradėjo ne-priklausomybės reikalauti.

Sausio 13-tosios įvykiai neatsitiko spontaniškai, ir nebuvo tik nenumatytas su minia susidūrimas, kuris pareikalavo ir aukų. Šiam atvejui buvo rengiamasi nuo 1990-tų galo. Gorbačiovas savo laikymosi metu Vilniuje pamatė ir suprato, kad gražiuoju jam nepavyks Lietuvos prie Sovietų sąjungos išlaikyti. Automobilio dangtį inirtusiai su kumščiu daužydamas į žmonių pasakymus jis atkirto: "Jeigu visa Lietuva taip galvoja – tai jums bus blogai". Grįžęs į Maskvą jis sistematiškai pradėjo rengtis, kad jo grasinimai neliktų tik tušti žodžiai. Reikia manyti, kad buvo palaikomi tamprūs ryšiai su Lietuvos komunistų partija. Gorbačiovas būdamas "demokratu" nenorėjo jėgos demonstruoti, bet pasauliui parodyti kaip liaudis ne-

vykusią valdžią nuverčia. Tuo tikslu, su Maskvos palaikymu, į Vilnių labai daug vakariečių žurnalistų prigužėjo.

Viskas vyko pagal numatytą planą. Sausio 7 d. Lietuvos vyriausybė, vadovaujama K. Prunskienės, pakėlė maisto produktų kainas. Aukščiausios Tarybos apsauga turėjo žinių, kad jedinstvinių suorganizuota ir sukurstyta, daugiausiai rusiakalbių ir lenkų minia sekančią dieną turėjo šturmuoti A. T. rūmus. Be to, K. Prunskienė buvo numaciusi vykti į Maskvą pasitarimams. Aiškiai matėsi, kas už tos "savanorių" minios stovėjo, kadangi sovietiniai sraigtasparniai skraidė virš Vilniaus ir mėtė lapelius, raginančius sausio 8 d. dalyvauti A.T. rūmų šturmu. Rūmų šturmu vyko pagal planą, bet jo rengėjai nebuvo numatę, kad minios išsklaidymui nereikia šaunamųjų ginklų. Galima ir su vandens srove išsklaidyti. Daliai puolėjų pavyko į vidų įsibrauti, bet prieš vandens srovę neatsilaukė. Per tą laiką pradėjo ir lietuviai būriais atvykti.

A.T. puolimui nepavykus, buvo vykdoma antroji plano dalis, užimti televizijos bokštą. Vilniečiai jau buvo painformuoti apie galimą T.V. bokšto užėmimą. Tad jo ginti jau buvo susirinkusi gana didelė minia. Po nepavykusio A.T. rūmų puolimo, tariamo sukilimo planuotojai turbūt nutarė, reikalui esant,

panaudoti karinę jėgą. Prie bokšto atvažiuojančius tankus pasitiko dainuojanti minia. Iš tanko per garsiakalbį pasigirdo raginimas: "Seneliai ir moterys eikite į namus! Nustokite dainavę, atėjo laikas nuversti inteligentus". Miniai nepaklusus ir pastojant kelią tankams, kurių motorais pradėjo urgėti, minia netikėjo, kad galėtų tankai ant dainuojančių žmonių važiuoti. Bet įvyko tai, kuo tikėti negalėjo! Tankai pradėjo jaunas žmones traukti ir kraujas ant sniego pasruvo. Tas kraujas tai buvo ne tik laisvės auka, bet ir sovietinės imperijos žlugties pradžia! Toje vietoje reikėtų pastatyti paminklą su įrašu: "Čia įvyko blogio imperijos pralaimėjimas!"

Nepavargstantys "Grandinėlės" šokėjai veteranai rengiasi ateinančiai Tautinių šokių šventei.
V. Bacevičiaus nuotr.

TAUTOS VERTYBIŲ NIEKINIMO METAS

Dr. Jonas Jasaitis

Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos
frakcijos referentas

Dabar vos ne kiekviename laikraštyje arba televizijos žinių laidoje kartojama apie tai, kad "einame į Europą", "artėjame prie Europos standartų" ir pan. O aš vis prisimenu vieną išpūdingiausių Atgimimo laikotarpio renginių – "Europos kelią", nūnai kažkodėl nepelnytai nutylimą.

...Milžiniškos lengvųjų automobilių ir autobusų kolonos traukė siauru plentuku link Lazdijų. Nuvažiavę pirmiausia išvydome ramaus vėjelio banguojamą didžiulę trispalvę. Žmonių būreliai traukė link "sienos". O ten dar stovėjo svetimi kareiviai, draikėsi spygliuotos vielos, lojo vilkšuniai, tarp krūmokšnių kyšojo "bėteerų" vamzdžiai. Kareiviai iš pradžių, matyt, gerokai bijojo. Jų "politrukai" ir "Vremia" diktoriai gąsdino, kad atplauks įtūžusios "nacionalistų ir separatistų" minios, daužys pasienio užkardas, bandys pro jas prasiveržti. Bet jie matė taikius, net šventiškai nusiteikusius žmones, kurie žvalgėsi į anapus sienos dunksančius miškelius ir kalveles, kur žinojo esant tokius pat lietuviškus kaimus, tik žvabų istorijos vėjų atskirtus. Besibūriuojantieji nesvaidė plytgalį, nemosavo geležiniais strypais, netgi nekoliojo neprašytų "saugotojų". Žinojome, ne savo valia vaikšto po dzūkišką žemę šie kareiviai. Vieni laukė, kada bus leista paėjėti kelis kilometrus už "sienos", kiti ruošėsi dar

tą patį vakarą grįžti į savo namelius. Orūs ir santūrus, pajutę didžiąją tautos jėgą, dainavome, klausėmės netikėtai pamiltų oratorių ir karštai jiems plojome. Pirmą kartą vienas kitą matantys žmonės tuoj pat rado bendrą kalbą, dalijosi savo rūpesčiais ir viltimis. O paskui vėl leidomės į kelionę atgal. Tamsos užlietuose keliuose žibėjo nesuskaičiuojamos žiburėlių virtinės. Važiavome tikėdami, kad netrukus vėl čia sugrįšime ir "Europos kelyje" jau neberasime svetimųjų pastatytų tvorų ir užkardų. Tikėjome, kad netrukus sulauksime tikros laisvės ir būsimės Europoje vėl savi tarp savų...

Bet nuo to laiko niekada ten nebenuvažiavau. "Gariūniškam turizmui" ne kiekvienas tinka, o tikrai pažintinei kelionei reikia didelių pinigų. Pasiziūri per televizorių į kilometrines eiles prie muitinių, į šiukšlynais paverstas pakeles, į apsiblausius prekeivių veidus, išgirsti apie kasdienybę tapusius kivirčius ir net nusikaltimus. Net ir tą "sieną" pamatyti visai nebesinori.

Socializmo sistemos moralškai išsekinti žmonės pasirodė labai imlūs laisvės surogatams, iškreiptoms iliuzijoms. Dabar madoje – "supermenai". Užkelia ant balto žirgo garsiai šnekantį ir daug žadantį, o netrukus paaiškėja, kad jis – psumokslis apgavikas ir menkysta.

(Nukelta į 5 psl.)

Shy-lan [skaita ik] - vieves

Delivery - prietolyti

Girdėta iš Vilniaus

• **UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRO P. GYLIO PAREIŠKIMAS SPAUDAI.** Noriu informuoti, kad šių metų sausio 5 d. rytą pateikiau pareiškimą J.E. Lietuvos Respublikos Prezidentui dėl atsistatydinimo iš užsienio reikalų ministro pareigų. Apie tai informavau J.E. Premjerą A. Šleževičių. Šį sprendimą priėmiau apsvairstęs visus savo žingsnio padarinius tiek Vyriausybės veiklai, tiek partijos ateičiai. Valstybės stabilumas yra didelė vertybė, tačiau stabilumas negali tarnauti negerovių kaupimuisi. Mano politinės veiklos tikslas yra laisva, demokratiška Lietuva, kurioje galioja įstatymo viršenybės, moralios politikos principai.

Atskirai norėčiau kreiptis į partijos bičiulius. Mano žingsnis kai kam iš jūsų pasirodys skaldytojiškas, destruktivus. Tačiau tai išoriškas ir momentinis įspūdis. Žengdamas šį žingsnį vadovaujuosi partijos gyvybiškumo išlaikymo motyvais. LDDP suvaidino svarbų teigiamą vaidmenį, atkuriant bei demokratizuojant mūsų šalį. Padarysiu viską, kas mano galioje, kad ji būtų gyvybinga bei verta žmonių pasitikėjimo ir ateityje.

• **SEIMO NARYS, CENTRISTŲ VADAS, MATO GALIMYBĘ NERAMUMAMS KRAŠTE.** Romualdas Ozolas ragina min. pirm. Adolfą Šleževičių atsistatydinti, nors Prezidentas ir neapsisprendęs jo pašalinti.

Jeigu Prezidentas nepajėgus vadovauti žmonėms, pasiskirtiems valdyti Lietuvą, jis gali rasti talkininkų, sako R. Ozolas. Neatsiribodamas laiku nuo kriminalinio elemento prezidentas panaikina ribą tarp savęs ir to elemento. Jo nuomone, krašte gali kilti neramumai, jeigu Prezidentas nepaliuosuos A. Šleževičiaus. Ozolas pabrėžia prisiimamas pilną atsakomybę už savo žodžius.

Anot R. Ozolo, Prezidentas jau prieš porą dienų pasiūlęs Šleževičiui pasitraukti ir jis sutikęs. "Kas palenkė Šleževičių atšaukti susitarimą su Prezidentu ir prašyti partijos paremti jo veiksmus, tuo praktiškai sukilti prieš Prezidentą?" klausia Ozolas. Jis pareiškė esąs tikras, kad Ministras Pirmininkas anksčiau ar vėliau bus paliuosuotas. Būtų mažiau žalos, jei tai būtų padaryta anksčiau.

• **VYTAUTAS LANDSBERGIS RAGINA KEISTI PREM-JERĄ.** Seimo dešiniosios opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis paragino keisti Ministrą Pirmininką Adolfą Šleževičių, kurio Vyriausybę jis dar kartą patvirtino kaltinąs korupcija ir bankų krizės sukėlimu.

Lietuvos akcinio inovacinio banko ir "Litimpeks" bankų krizė, Vytauto Landsbergio nuomone, yra dabartinės Vyriausybės korupcinės klaninės politikos pasekmė. "Dėl viso, kas vyko ir tebevyksta, Prezidento Algirdo Brazausko suformuota ir ligi šiol dangstoma Demokratinės darbo partijos vyriausybė negali išvengti politinės atsakomybės. Ji tiesiog neb turi moralinės teisės toliau valdyti šalį, ji turi būti reorganizuota pirmiausia keičiant Ministrą Pirmininką", sakoma pareiškime, kurį antradienį išplatino Vytautas Landsbergis.

• **MINISTRAS PIRMININKAS ATSISTATYDINTI NEKETINA.** Trečiadienį įvykusioje radijo laidoje dalyvavęs Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius pareiškė neketinąs atsistatydinti iš savo pareigų.

Labai plačiai buvo komentuojama tai, kad Lietuvos Ministras Pirmininkas prieš operaciją sustabdymą atsiėmė savo asmeninį indėlį iš Lietuvos akcinio inovacinio banko.

"Padidėjęs dėmesys mano asmeniui ir privatiems reikalams yra visiskai suprantamas, pasakė A. Šleževičius. Natūralu, kad kiekvienas žingsnis akylai yra stebimas ir aš tam buvau pasiruošęs, užimdamas šias pareigas". Premjero nuomone, nesvarbu, kaip jis būtų pasiėlgęs, vis tiek būtų opozicijos apkaltintas.

A. Šleževičius pabrėžė, kad ir LAIB ir "Litimpeks" bankas bus gelbėjamas nepaisant kieno nors asmeninių interesų. Jo nuomone, artimiausiu metu gyventojai vėl galės laisvai disponuoti savo indėliais šiuose bankuose. Vyriausybės vadovas pasakė, kad jis nusprendė grąžinti savo asmeninį indėlį į tą patį Lietuvos akcinį inovacinį banką. Šis sprendimas buvo priimtas iš karto, kai tik buvo sustabdyta LAIB veikla.

A. Šleževičius pasakė, jog šiuo metu daug kas norėtų, kad jis atsistatydintų ir kaip LDDP pirmininkas, ir kaip Vyriausybės vadovas. "Tačiau toks žingsnis nėra vien mano asmeninė problema", – pasakė jis. Kreipdamasis į partijos bičiulius, premjeras buvo tvirtai įsitikinęs, kad ir šį kartą taip pat bus įveikti ir natūraliai susidarantys, ir dirbtinai kuriami sunkumai.

Ta proga noriu pareikšti, kad tiek Lietuvos akcinis inovacinis, tiek "Litimpeks" bankas bus gelbėjami, nepaisant kieno nors asmeninių interesų. Žmonės gali neabejoti dėl savo indėlių šiuose ir kituose bankuose saugumo. Tikiu, kad, įgyvendinus pastaruosius Seimo sprendimus, artimiausiu metu piliečiai galės laisvai disponuoti savo indėliais.

Suprasdamas savo, kaip Premjero, situacija ir tūkstančių indėlininkų jausmus, aš nusprendžiau grąžinti savo asmeninį indėlį į tą patį Lietuvos akcinį inovacinį banką. Tegul tai sustiprina žmonių tikėjimą, kad jų santaupos nežus.

Beje, šį sprendimą priėmiau iš karto, kai tik buvo sustabdyta Akcinio inovacinio banko veikla, ir informavau apie tai Jo Ekscelenciją Prezidentą," – rašoma šiame pareiškime.

ELTA

Iš visur apie viską

Trumpas žvilgsnis į praėjusius metus

(tęsinys)

LIEPA

Senato specialus komitetas, sudarytas nagrinėti vadinamą Whitewater aferą, iš naujo pradėjo apklausinėjimus. Bandoma sujungti tą skandalą su specialaus Baltųjų Rūmų patarėjo Vincent Foster nusizudymu. Komentatoriai mano, kad Senato respublikonai bando mesti politinį šešėlį ant Prezidento Clintono ir jo žmonos. Liepos 12-17 dienomis Amerikos vidurio apygardas kama vo karščių banga. Žuvo apie 800 žmonių, nugaišo daugybė galvijų, paukščių. Liepos 13 Chicagoje temperatūra siekė 106 laipsnius. Kongrese prasidėjo debatai apie vadinamą "affirmative action" programą, kuri prižiūri, kad tautinės mažumos ar moterys nebūtų skriaudžiamos, samdant tarnautojus ar priimant studentus į universitetus. Kai kur nustatytos "kvotos", kad darbovietė ar universitetas turi turėti nustatytą skaičių moterų ar mažumų atstovų. Prezidentas Clintonas liepos 19 d. paskelbė direktyvą, kuri sutinka, kad kai kur programa virto atvirkštine diskriminacija prieš baltuosius amerikiečius. Jis ragino taisyti programą, bet jos nepanaikinti. Britanijoje konservatorių partijos suvažiavimas perrinko vyriausybės premjerą John Major partijos vadu. Liepos 4 d. parlamento konservatoriai irgi balsavo: už Major – 218 balsų. Prieš jį-89. Bosnijoje serbai pradėjo karo žygį, užėmė kelis "saugius" miestus, paėmė 30 olandų kareivių į nelaisvę. Liepos 8 ir 9 NATO karo lėktuvai daužė Bosnijos serbų pozicijas. Hagos tarptautinis teismas paskelbė kaltinimus Bosnijos serbų vadams: Rodovan Karadzic ir generolui Ratko Mladac, kurie nusikaltę prieš žmoniškumą, vykdę deportacijas ir žudę nekaltus žmones. Liepos 11 Amerika ir Vietnamas užmezgė diplomatinis ryšius. Vietnamas pažadėjo teikti daugiau informacijų apie Vietnamą dingusius amerikiečius, kurių dar esą 1,618. Liepos 30 Rusija ir Čekėnijos atstovai pasirašė karo paliaubų susitarimą. Tarpininkavo Europos Saugumo ir Koooperavimo organizacija. Rusijos vidaus reikalų ministras paskelbė, kad Čekėnijoje žuvo 1,800 rusų kareivių ir 6,500 buvo sužeisti. Žuvo dar 20,000 rusų ir čekėnų civilių, paskelbė ministras Kulikov. Los Angeles teisme liepos 6 d. O.J. Simpsono gynyba pradėjo įrodinėjimus, kad policija daug prisidėjo, bandydama

suversti kaltę ant nekalto Simpsono. Pietinėje Karolinoje vykusį byla irgi patraukė didelį susidomėjimą. Kaltinamoji Susan Smith pasmerkta kalėti iki gyvos galvos už savo dviejų vaikučių nuskandinimą.

RUGPJŪTIS

Kroatijos kariuomenė rugpjūčio 4 d. pradėjo žygi serbų okupuotoje Krajinoje, kurią visą užėmė iki rugpjūčio 7 d. Iš teritorijos pabėgo 120,000 serbų. Du serbų artilerijos sviediniai Sarajevo turgavietėje užmušė 38 žmones. Tą pačią dieną serbai apšaudė ligoninę. NATO karo aviacijos 60 lėktuvų puolė serbų pozicijas prie Sarajevo. Numuštas vienas prancūzų lėktuvas, du lakūnai pateko į serbų nelaisvę. Bosnijos prezidentas pasakė, kad jis nedalyvaus taikos derybose, kol serbai neatitrauks savo raketų ir artilerijos nuo Sarajevo. Japonijoje rugpjūčio 6 d. Hirošimoje ir rugpjūčio 9 d. Nagasaki tūkstančiai japonų paminėjo pirmųjų atominių bombų panaudojimo II Pasaulinio karo metu 50 metų sukaktį. Vien Hirošimos sprogime žuvo 192,020 žmonių. Rugpjūčio 15 Japonija paminėjo savo pasidavimo sąjungininkams 50 metų sukaktį. Premjeras Murayama tuometinės Japonijos agresiją ir kolonializmą apgailestavo ir "beveik" atsiprašė. Prezidentas Clintonas karo Azijoje užbaigimą paminėjo Havajuose, kur pagerbė Amerikos karo veteranus ir pakartojo, kad prezidento Trumano nutarimas panaudoti branduolinį ginklą sutrumpino karo eigą ir sumažino žuvusių skaičių. Rugpjūčio 8 du žymūs Irako karininkai, abu diktatoriaus Saddam Hussein žentai su šeimomis pabėgo į Jordaną, kur gavo politinę globą. Jiedu daug papasakojo apie slaptaį Irake gaminamus biologinius ginklus ir pastangas įsigyti branduolinių ginklų gamybos įrengimus. Kinijoje buvo teisiama už šnipinėjimą pagarsėjęs kinų disidentas, dabar Amerikos pilietis Harry Wu. Nubaustas 15 metų kalėjimo, jis buvo ištremtas rugpjūčio 24 d. Gruzijos prezidentas Shevardnadze buvo lengvai sužeistas rugpjūčio 29 bombos sprogyje.

RUGSĖJIS

Oregono respublikonas senatorius Robert Packwood, kaltinamas Senato etikos komiteto seksualiniu persekiojimu, lindimu prie savo štabo tarnautojų moterų ir trukdymu teisingumo eigai bei savo įtakos piktnaudojimu, paskelbė, kad jis pasitraukia iš Senato. Etikos komitetas vienbalsiai rekomendavo jį iš-

mesti iš pareigų, kurias jis ėjo nuo 1969 m. Senatas rugsėjo 19 d. 87-12 balsų nusprendė perleisti šalpos vykdymą valstijų administracijoms, atimant šalpos darbą iš federalinės vyriausybės. Kinijoje prasidėjo Jungtinių Tautų organizuota tarptautinė moterų konferencija. Buvo nemažai ginčų su kinų valdžios atstovais ir tarp atskirų delegacijų. Rugsėjo 5 d. po NATO lėktuvų puolimų, Bosnijos serbai sutiko atitraukti toliau nuo Sarajevo artilerijos pabūklus ir kitus sunkiuosius ginklus. Prancūzija pradėjo Ramiojo vandenyno saloje savo branduolinių užtaisų bandymų seriją. Buvo susikirtimų su gamtos apsaugos organizacijų aktyvistais. Sprogdimus pasmerkė, prancūzų elgesį "apgailėstavo": JAV, Rusija, Japonija ir ypač Australija. Washingtone Izraelio premjeras Rabin ir Palestinos Laisvinimo Organizacijos pirm. Arafat pasirašė rugsėjo 28 d. naują susitarimą, kuriame Izraelis pažadėjo pasitraukti iš kelių istorinių miestų. Susitarta Hebrone dar palikti Izraelio kariuomenę ir policiją, kuri saugotų grupę ten apsigyvenusius žydų. Sutarties pasirašymo ceremonijose dalyvavo JAV prez. Clintonas, Egipto prezidentas Mubarak ir Jordano karalius Hussein. Los Angeles baigėsi O.J. Simpsono teismas. Jury pradėjo svarstyti ilgame teisme pateiktus įrodymus.

SPALIS

O.J. Simpson prisiekusųjų komisijos buvo paskelbtas nekaltu ir paleistas. Jis iškėlė teismo metu 474 dienas. Teismo sprendimas sukėlė visoje Amerikoje debatus. Juodieji gyventojai džiaugėsi ir kaltino Los Angeles policiją bandymu suversti visą kaltę dėl dviejų baltųjų nužudymo juodam, nekaltam žmogui. Baltieji skundėsi, kad teismas įrodė, jog juodieji jury nariai negali teisti objektyviai kito juodojo, nors įrodymų buvo pakankamai. Arizonoje spalio 9 d. sabotazo veiksmai nuvertė keleivinį traukinį. Vienas žmogus žuvo, 98 sužeisti. New Yorke teismas nuteisė 10 arabų kilmės teroristų už sąmokslą susprogdinti New Yorke kelis pastatus, tiltus ir tunelius. Sąmokslu dalyvių tikslas buvęs "nubausti Ameriką" už paramą Izraeliui. Spalio 4 d. popiežius Jonas Paulius ketvirtąsyk atvyko į JAV, pasakė kalbą Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje, aplankė Baltimorę. Vizito metu jo pamaldos įvairiuose sporto stadionuose sutraukė šimtus tūkstančių žmonių.

LAPKRITIS

Lapkričio 4 d. Tel Avive buvo nušautas Izraelio minis-

(Nukelta į 8 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVATEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

**ĮVYKIAI, KURIE VEDĖ Į
SAUSIO 13-TĄJĄ****Juozas Žygas**

Tai neįvyko staigiai ir netikėtai. Dažnai tokiais atvejais, jeigu sukilimas ar karinė intervencija nepavyksta, tai yra kaltinami vietinių igulų viršininkai. Sausio 13-toji nebuvo Raudonosios armijos įsikišimas, ar generolų saviavaliavimas, bet Kremliaus su Lietuvos komunistų partijos viršūnių žinia rengtas sukilimas. Nors Kremlius viską iš anksto ir nuodugniai planuoja, bet ėmė ir pro šalį prašovė. O Kremliaus klaida buvo tame, kad pasitikėjo iš Vilniaus ateinančiais pranešimais, jog liaudis telaukia, kuomet ji bus išlaisvinta iš "inteligentų klikos". Kadangi visi dokumentai yra Kremliaus ir LKP archyvuose (jeigu jų dar nesunaikino), tai prie jų prieiti yra neįmanoma. Tik iš įvairių ėjimų ir atskirų detalių, galima apyplintį vaizdą atkurti.

Kad tai buvo vykdoma su LKP CK žinia, manyčiau, nereikėtų abejoti. Jau pats faktas, kaip ilgai su ta byla yra delsiama ir nusikaltėliai iš kalėjimo paleidinėjami, daug ką pasako. O tai vyksta dėlto, kad "būtų nusikaltimas, bet nebūtų nusikaltėlių". Kadangi teismui vykstant, gali įvykti nenumatytas neapsižiūrėjimas, ir nusikaltimų pėdsakai gal vestų "piramidės" link. Dėl to, su ta byla ir yra delsiama. Gorbaciovo "perestroika" daugelį suklaidino ir jie ją kitaip suprato, negu pats jos autorius. Apie ją jis 1987 m. Sverdlovskio salėje taip pasakė: "Tie, kurie puoselėja viltis, kad demokratija ir persitvarkymas turėtų vesti prie socialinio ir politinio persitvarkymo, klysta". Bet taip pat jis numatė, kad tiesioginis kariuomenės įsikišimas, viešosios pasaulio opinijos būtų pasmerktas.

"New York Times" biuro vedėjas B. Keller, 1989 m. rugsėjo mėn. padarė pasikalbėjimą su politbiuro tradicionalistais, Jegoru Ligačiovu ir Viktoru Čebrikovu, kurie būvo linkę panaudoti jėgą. Ta-

čiau savo mintis taip suformulavo: "Mes privalome imtis priemonių, bet ne represinių, o politinių". Beieškant tų politinių būdų, turbūt ir buvo prieita prie sukilimo idėjos. Norint, kad tas politinis žaidimas būtų kiek aiškesnis, reikia pasižiūrėti kokia buvo LKP vadovaujančiųjų laikysena, ir ką jie galvojo. "Mes viską vertiname tik vienu požiūriu: kad tik lietuviai tarnautų Lietuvoje ir – lauk okupacinę kariuomenę. Atsakykite man į paprastą klausimą, o kas gi gins Lietuvą?" (A. Brazausko kalba komjaunimo aktyvui "Lietuvos rytas", 1990.I.25). Yra dokumentinis įrodymas 1990 m. gegužės 3 d. (blokadės laikas). "Skambino Caplinas (Lietuvos KGB pirm. pavad.) iš Vilniaus. Vakar "Igaliotinis" (Sakalauskas) susitiko žūklėje su Brazausku. Tas pasakė, kad įvykių smagalyse išeis apie 15-20 gegužės (baigiasi resursai). Išeitis viena: paleisti parlamentą, kadangi dabartinė jo sudėtis Landsbergio ir Prunskienės nuo valdžios nenušalins.

Tačiau klausimas, koku pretekstu. Juo gali tapti duomenys, kaip "Sąjūdis" falsifikavo rinkimus. Besišnekant Brazauskas metė ir tokia frazė: "Paleidus parlamentą būtina kokia nors valdymo forma. Tebus nors ir prezidentinė. Respubliką reikia gelbėti (L.A. 1992.V.27)". Reikia atkreipti dėmesį į "Lietuvos gelbėjimą". Sausio 13-tos dienos įvykiai po ta iškalba ir vyko. Mačiau televizijoje įvykius prie TV bokšto. Kuomet į dainuojančią minią, iš tanko per garsiakalbį lietuviškai kalbėjo: "Nustokite dainavę, reikia pašalinti inteligentus ir valdžią darbo žmonėms grąžinti". Kadangi buvo tikima, kad liaudis juos parems, tad buvo daug vakariečių žurnalistų ir TV filmotojų prisikviesta. O jie kaip tik visą reikalą ir sugadino, nes pasauliui parodė tai, kas Vilniuje vyko!

MŪSŲ BENDRADARBIAI**EDVARDAS ŠULAITIS**

"DIRVOS" redakcijos dabartinių darbuotojų paragintas, nors ir ne su dideliu entuziazmu, ryžtuosi pildyti jų pageidavimą – nupiešti savąj žurnalistinį kelią.

Savo laikraštinę veiklą esu pradėjęs prieš 50 metų, dar Vokietijos pabėgėlių stovyklose – Kasselyje, o vėliau – Swaebische Gmuend. Atvykus į JAV 1949 m. rudenį, nuo pirmųjų dienų naujame krašte pradėjau rašyti ir į Amerikos lietuvių spaudą.

Pirmieji mano rašiniai pasirodė "Draugo" dienraštyje, kur kiek vėliau redagavau sporto ir Lietuvos Vyčių organizacijos skyrius, o studijuodamas vieną vasarą turėjau progą redaguoti "Draugo" pirmąjį puslapį, kuomet šio dienraščio vyr. redaktoriumi buvo šviesios atminties lietuvis – Leonardas Šimutis. Sporto ir studentų skyrius yra tekę redaguoti ir "Laisvosios Lietuvos" savaitraštyje.

"Vienybės" laikraštyje ne tik reguliariai bendradarbiau, bet ir buvau jo Chicagos žinių ir sporto skyriaus redaktoriumi (25 metus).

Esu buvęs Lietuvių Enciklopedijos bendradarbiu, "Sporto žinių" žurnaliuko redaktoriumi. Rašiau į daugiau negu dvidešimtį laikraščių bei žurnalų ne tik JAV, bet ir Kanadoje ("Tėviškės žiburiose" apie 10 metų ruošiau savaitinę skiltį "Chicagos vaizdai ir vargai", kurią neseniai po ilgesnės pertraukos vėl atnaujinu), Argentinoje, Anglijoje.

Jau ilgokas laikas bendradarbiauju ir Lietuvos spaudoje – "Gimtajame krašte", "Karyje", "Klaipėdoje" "Lietuvos Sporte" (taip pat esu dviejų pirmųjų leidinių, o be to Vilniuje išeinančio "Lithuanian Weekly" atstovu JAV). Nuo 1993 m. priklausau Lietuvos žurnalistų sąjungai, o taip pat ir Tarptautinei žurnalistų federacijai (IFJ) su centru Briuselyje.

Esu vienas iš nedaugelio išeivijos žurnalistų ne vien tik rašantis, bet ir fotografuojantis. Per daugiau negu 46 metus Amerikos lietuvių spaudoje esu išspausdinęs apie 3 tūkst. nuotraukų, daugiausia iš lietuviškos veiklos. Be to esu suredagavęs ar paruošęs nemažą proginių, vienkartinį leidinių, dalyvavęs įvairių didžiųjų renginių spaudos komisijose. Rašiau ir į anglų kalbą išeinančius laikraščius. Šiame straipsnyje yra sunku išvardinti visus mano žurnalistinius pasireiškimus.

Tik dar noriu pridėti, jog man nelabai sekasi "atsipalaiduoti" nuo žurnalistinių įsipareigojimų, bet jų vis prisideda naujų, nes kažkaip nesugebu prašantiems pasakyti "ne". Štai, praėjusį rudenį buvau prikalbintas būti "Eglutės" žurnalo red. kolegijos nariu ir ten rašyti vaikams apie lietuvių sportą. Be to, buvau pakviestas teikti sporto žinias A. Šluto vedamai liet. radijo programai.

Čia dar išskirtinai noriu pažymėti, kad "DIRVOJE" pradėjau bendradarbiauti prieš maždaug 40 metų, kuomet sugrįžau į namus, atlikęs karinę prievolę JAV kariuomenėje. Atsimenu, kaip šiame savaitraštyje kiek vėliau atžymėjau kariuomenėje tarnybos laikais dalyvavimą Hollywood'o bendrovės suktame meniniame filme apie daugiausia medalių II Pasaulinio karo metu gavusį JAV karį – Audie Murphy.

Buvo laikai, kuomet "DIRVOJE" mano rašiniai tilpdavo kas savaitę, kartais net keli viename numeryje. Be to, "DIRVA" yra patalpinusi gana daug mano darytų nuotraukų. Aš manau, kad mano bendradarbiavimas "DIRVOJE" tęsis ir ateityje, kol tik sveikata ir jėgos leis.

Gaila, kad, taupydamas vietą, viską surašiau labai "sausai", beveik enciklopediškai. Tikiu, jog skaitytojai tai supras ir atleis.

EDVARDAS ŠULAITIS

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba nuoširdžiai sveikina visus korporantus-es ir jų šeimas išeivijoje ir Lietuvoje

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga.

Linkime neprarasti vilties ir sukaupti visas jėgas, siekiant šviesesnio rytojaus mūsų brangiai Tėvynei Lietuvai.

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba

Korp! Neo-Lithuania Vyr. Valdyba
Vida Jonušienė
Daiva Meilienė
Gražina Kasperaitienė
Algis Augaitis
Vaclovas Mažeika

KAM NAUDINGA BANKŲ GRIŪTIS LIETUVOJE?

Eivys Radvila

Nė kiek neperdedant galima tvirtinti, kad šiuo metu vykstanti Lietuvos bankų griūtis yra didžiausia Lietuvos patiriama krizė po lemtinųjų 1991 metų sausio.

Šis nepaprastai pavojingas vyksmas kartu yra ir nepaprastai mįslingas. Kaltės dėl komercinių bankų sistemos žlugimo, net ir labai to norint, negalima paaiškinti vien pačių komercinių bankų darbo trūkumais. Tačiau kaip tik tokį įvaizdį bando šiandien sudaryti valdžia, kartu ramindama, kad jokio pagrindo susirūpinimui nėra. Visiškai akivaizdu, kad esama sąmoningo kai kurių bankų žlugdymo.

Žinoma, negalima paneigti, kad jau nuo šių metų vidurio didžiausias šalies ne valstybinis komercinis bankas – Akcinis inovacinių bankas (LAIB) – susiduria su sunkumais. Jame yra dar nuo 1993–1994 metų išlikusių negrąžintų paskolų, dalies išduotų paskolų palūkanos mažesnės už vidutinės indėlių palūkanas, daug skolingi energetikai. Banko padėtis labai pablogėjo gruodžio viduryje, kai paaiškėjo, jog "Lietuvos energetinė sistema" iki šių metų pabaigos nesugebės grąžinti 60 mln. litų paskolos. Tuo pat metu dukterinė Rusijos įmonės "Energija" firma Slovakijoje "Devin Real" atsisakė pirkti LAIB akcijų už 40 mln. litų. Be to, atėjo laikas, kai turėjo būti grąžintos tarpbankinės paskolos, kiek anksčiau gautos iš kitų Lietuvos bankų.

Kita vertus, negalima nepastebėti kitos, banko žlugima paspartinusios įtakos, susijusios su šių metų pabaigoje numatyto LAIB ir "Litimpeks" bankų susijungimu į Jungtinį banką. Šiam žingsniui nuo pat pradžių priešinas Lietuvos bankas, kuris vis primindavo, kad bankai jungtis negalės, kol nevykdys visų komerciniams bankams keliamų reikalavimų. Tačiau tikroji bankų apsiungimo priešininkė veikiausiai buvo Vyriausybė. Aišku, kad rimtų ketinimų turintis bankas daug kam atrodė pernelyg pavojingas konkurentas. Be to, Vyriausybė nuogąstavo, kad savo rankose sutelkęs beveik visą energetikos ūkį, naujasis bankas pats gali pradėti nustatinėti sąlygas.

LAIB vadovai visą laiką tikėjosi, jog metų pabaigoje pagalbą suteiks Vyriausybė, juo labiau, kad Seime skubės tvarka buvo pradėtas priimti įstatymas, kuriuo remdama Vyriausybė gali per metus iki 300 mln. litų skirti komercinių bankų paramai.

Tačiau gruodžio 18, visiškai netikėtai, Lietuvos bankas uždraudė Akciniam inovaciniam bankui vykdyti mokėjimus. Tai iš esmės lėmė banko žlugimą. Jame prasiėjo panika, indėlininkai skubiai ėmė atsiimti savo indėlius. Tai matydamas, nuo gruodžio 20-osios Lietuvos bankas paskelbė moratoriumą visoms banko operacijoms.

Po to ėmė dėtis dar keistesni dalykai. Naktį iš gruodžio 20-osios į 21-ąją buvo sulaikytas "Litimpeks" banko valdybos pirmininkas G. Preidys, o kitą dieną jo kolega iš Akcinio inovacinio banko A. Balkevičius.

G. Preidžio sulaikymas vertas atskiros aptarimo. Jis kaltinamas tuo, kad jam netinkamai vykdant pareigas, iš "Litimpeks" banko iššvaistyta 150 mln. litų, nors bankui jis vadovauja tik šiemet, o dauguma blogų paskolų išduota ankstesniais metais. Be to, "Litimpeks" banko vadovų teigimu, "blogų" paskolų banke esama tik apie 25 mln. litų. G. Preidys suimamas tuo metu, kai bankas veikia įprastu ritmu ir nejučia apyvartinių lėšų trūkumo. Nesunku įsivaizduoti, kokiomis sąlygomis tenka veikti bankui, kai areštiniėje sėdi vienas jo vadovų! Pagaliau vėl gruodžio 21-osios vakarą Lietuvos bankas nutaria sustabdyti ir "Litimpeks" banko veiklą, nušalina jo valdybą. Keisčiausia, kad jo laikinąja administratore paskiriama valdybos pirmininko pavaduotoja, kuri buvo atsakinga už paskolų, taip pat ir tų "blogųjų", skirstymą.

Labai keistai nuskambėjo ir Tarptautinio valiutos fondo atstovo S. Fanizos nuomonė. Jis pareiškė, kad šių dviejų bankų veiklos sustabdymas (tai iš esmės reiškia jų sužlugdymą) yra iš anksto parengto plano dalis, ir tuo buvo stengiamasi užbėgti už akių dar blogesniems įvykiams. Jam visiškai pritarė ir Vyriausybės vadovas A. Šleževičius.

Kol kas neaišku, kuo bankų griūtis Lietuvoje baigsis. Šiuo metu žmonės skuba pasiimti indėlius iš visų bankų, o gautus litus keičia į dolerius.

Metų pradžioje šalyje veikė keturi stiprūs nevalstybiniai bankai: LAIB, "Vilniaus bankas", "Vakarų bankas" ir "Litimpeks" bankas. Stipriais vidutiniokais buvo laikomi "Aurabankas" ir "Hermio" bankas. Kiti bankai, išskyrus gal dar "Tauro" banką, buvo gerokai silpnesni ir tik vargais negalais vykdė Lietuvos banko reikalavimą įregistuoti 5 mln. litų įstatinį kapitalą. Šiandien iš tų stipresniųjų

VIENO GENEROLO SULAUŽYTA PRIESAIKA NULĖMĖ LIETUVOS LIKIMĄ GĖDINGA 1940 METŲ LIETUVOS OKUPACIJA

Vytautas Šeštokas

Lietuvoje ir užsienio lietuvių išeivijoje dar turime pakankamai gyvų žmonių, kurie prisimena ir pergyvena Lietuvos laisvės netekimą po 22 nepriklausomo gyvenimo metų.

Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą be pasipriešinimo, didžioji tautos dalis paliko savame krašte.

Jie pergyveno tikrą tautos genocidą kalėjimuose ir Sibiro tundrose. Prarado savo gyvybę KGB kankinimo rūsiuose. Kiti žuvo partizanų mirtimi kovos lauke.

Kita tautiečių dalis, artėjant antrajai komunistų invazijai, pasitraukė į Vakarus. Baigiantis karui, jie išsisklaidė po viso pasaulio valstybes. Didžioji lietuvių dalis apsigyveno Amerikoje ir Kanadoje.

Visų mintyse buvo karas, pergyvenimai palikti namai, tėvai, broliai ar seserys Lietuvoje.

Praėjus keliems metams po karo ir stabilizavusis padėčiai, išeivijos lietuviai ar jų politikai pradėjo kelti klausimą, ar reikėjo Sovietų Sąjungai priešintis ginklu ar pasiduoti be kovos. Buvo diskutuota daug motyvų už ir prieš.

Nesipriešinimo šalininkų motyvai buvo: mes esame per maža tauta, prarasime karių gyvybes, vis vien Karo nelaimėsime.

Kiti pasipriešinimo šalininkai rėmėsi Suomijos pavyzdžiu ir ateities Lietuvos politiniu statutu. Mes nepasidavėme savo noru, bet buvome jėga užimti, todėl pokarinėje Europoje užimtume jei ne Suomijos pavyzdį, tai bent satelinės valstybės statusą ir nebūtume įjungti į Sovietų Sąjungą, kaip 16-toji jos respublika.

Tačiau įdomiausi pasisakymai dabar ateina iš pačios Lietuvos spaudos. Kaip jie vertina tų dienų įvykius, sulaužytą karių priesaiką ir motyvus.

Jie turi daugiau autentiškos medžiagos ir įvykio faktų, taigi ir jų pasisakymai kitoki negu išeivijos lietuvių už ar prieš motyvai.

Čia daugiausia pasitarinavo dienraštis "Lietuvos aidas", kurio korespondentas Vladas Kazlauskas pateikia skaitytojams sekančias žinias:

bankų veikia tik du: "Vilniaus bankas" ir "Hermis". Įdomu pažymėti, kad kaip tik šių dviejų bankų didelę akcijų dalį metų pabaigoje įsigijo užsienio bankai.

1995.XII.28

Tauta, išgyvenusi penkis komunistų teroro dešimtmečius, pagrįstai kelia klausimą: kas kaltas, kad 1940 m. Lietuva, turėdama gerai ginkluotą kariuomenę be jokio šūvio įsileido į savo Kraštą okupantus?

Lietuvos reguliarioje kariuomenėje tuo metu buvo 30,079 kareiviai bei puskarininkiai, 1817 karininkų, taip pat 6000 parengtų šaulių.

Specialistų nuomone, paskelbus visuotinę mobilizaciją, Tėvynės ginti galėjo stoti apie 180,000 Lietuvos vyrų. Jau buvo įvykusi suomių tautos didvyriškumo pamoka.

Neutralių stebėtojų akimis Lietuvos kariuomenė buvo gerai paruošta. Apie tai rašo buvęs Lenkijos karinis atstovas Lietuvai, generalinio štabo pulkininkas Leon Mitekiewicz savo atsiminimuose: Lietuvos kariuomenės pėstininkai geri, ištvermingi, ambicingi, fiziškai stiprūs, drausmingi.

Praslinkus keleriems metams, jų kovingumą aukštas Vermachto karininkas taip įvertino: "Rytų fronte mačiau metant ginklus ir bėgant italų, ispanų, Balkanų tautų karių, bet nemačiau ir negirdėjau, kad iš mūsų lauko būtų bėgę lietuviai.

Nežinau jokios kitos tautos, kurioje šios vertingos žmonių giminės savybės – drąsa, pasiaukojimas, būtų išsivysčiusios tokiu aukštu laipsniu kaip lietuvių tautoje".

Narsumo ir pasiaukojimo pavyzdžiu Antrojo pasaulinio karo pradžioje buvo laikomi suomiai. Lietuviai, jeigu jiems būtų buvęs duotas įsakymas 1940 metais kautis su Rytų okupantais, būtų kovęsi kaip suomiai.

1939 metų rudenį komunistai įvairiais būdais stengėsi priversti suomių pasirašyti "savitarpio pagalbos" sutartį, reikalaudami atiduoti dalį savo teritorijos. Suomiai neišsigančiodami sutrauktos dvidešimt kartų galingesnės kariuomenės su 3000 tankų ir 3500 karo lėktuvų. Jų delegatai, išvykdami iš derybų vietos, labai ramiai atsakė: "Dabar šį klausimą tegu sprendžia kareiviai kovos lauke".

Ir suomiai didvyriškai kovojo. Beveik keturis mėnesius. Laisvę daugiau kaip gyvybę vertinanti tauta išsilaikė.

Kodėl gi Lietuva ginklu nepasipriešino? Pasipriešinti galėjo visų trijų Pabaltijo valstybių – Lietuvos, Latvijos ir Estijos – karinės pajėgos. Reikėjo tik bendro susitari-

mo. Deja.

Nors buvęs Lietuvos kariuomenės vadas Stasys Raštikis buvo didelis Pabaltijo valstybių sąjungos šalininkas, tuo metu jis jau buvo pasitraukęs iš vyriausiojo kariuomenės vado pareigų. Sąjungos idėja žlugo.

Lietuva ir viena – Suomijos pavyzdžiu – galėjo priešintis. Juk dvidešimt metų ugdytas patriotiškumas buvo giliai kiekvieno lietuvių širdyje. Kaip rašo paskutinis Lietuvos žemės ūkio ministras Juozas Audėnas, "Kariauti prieš bolševikus būtųėjusi visa tauta, jeigu tik būtų buvusi pašaukta".

V. Vitkauskas, baigęs Rusijoje tik 4 mėnesių – pagreitintą jaun. ltn. mokyklą, 1918 m. grįžo kartu su broliu į Lietuvą, tapo Lietuvos kariuomenės savanoriu, kovojo su Želigovskio kariuomene. Vėliau, tolydžio kildamas karinės karjeros laiptais, tapo generolu, nors jo tikras brolis Juozas Vitkauskas 1919 m. laikinai bolševikų okupuotame Panevėžyje buvo apskrities karo komisaras, lietuvių sušaudytas.

1940 metais S. Raštikiui pasitraukus iš kariuomenės vado pareigų, prezidentas A. Smetona, krašto apsaugos ministras K. Musteikis ir Ministrų tarybos pirmininkas A. Merkys tarėsi, ką skirti kariuomenės vadu. K. Musteikis rimčiausiu pretendentu laikė divizijos generolą M. Reklaitį. Nors apie jį labai geros nuomonės buvo ir prezidentas, bet atmetė šią kandidatūrą, sakydamas: "Vėl visi šauks, kad prezidentas apsistato giminėmis". Tuomet A. Merkys pasiūlė V. Vitkausko kandidatūrą. Prezidentas pasakė: "Gera, tegu būna Vitkauskas".

Beje, gvildenant šiame straipsnyje skausmingą mūsų tautai faktą, apie priežastis, padėjusias okupuoti mūsų kraštą, tenka paminėti ir Vitkausko bičiulį A. Merkį. Merkys buvęs caro armijos karininkas, tarnavo pirmo pasaulinio karo metu geležinkelių komendantūrose ir išsitaravo iki štabo kapitono laipsnio.

Nepriklausomoje Lietuvoje užėmęs gana aukštą pareigą – krašto apsaugos ministro, Klaipėdos krašto gubernatoriaus, Kauno burmistro – paskutiniaisiais nepriklausomybės metais tapo ministru pirmininku.

Nenuostabu, kad buvę vienos armijos kareiviai Merkys ir Vitkauskas palaikė gerus santykius, kurie nebaigusiems užsienyje karo mokslų padėjo greitai ir sėkmingai kopti karinės karjeros laiptais.

(Bus daugiau)

TAUTOS VERTYBIŲ NIEKINIMO METAS

(Atkelta iš 1 psl.)

Tačiau vos vienas, labiausiai susipainiojęs nukrinta, kai kitą, tokį pat arba dar įžulesnį vėl kelia.

Dar būtų tik pusė bėdos, kai vienus stabus triukšmingai nuvertę, kitus ant tų pačių pjedestalo keliame ir tartiufiškai (kol naudinga) garbiname, būtus ir nebūtus nuopelnus skaičiuodami. Kuris generolas pyksta, maršalu tituluojamas? Bet jau visa bėda, kad negerai dalykai tarsi amaras labai greitai plinta.

Ne dienomis, o valandomis krinta mūsų visuomenėje mokyklos ir mokytojo profesijos prestižas. Niekaip norime pripažinti, kad nuo mokytojo žeminimo tik vienas žingsnis iki tyčiojimosi iš tėvų. "Reklamžmogiai" arklino jūmoro maniera keliasdešimt kartų per parą kala į vargšų vaikų ir paauglių galves: "tu negali pasirinkti tėvų, ... tau nuobodu mokykloje, ... bet tau reikia laisvės!". "Edukologai" (kaip naujoviškai, lyg ir amerikoniškai skamba) aiškina, kad "net darželinukai jau puikiai žino savo teises ir turi visas galimybes ginti savo bendrijos interesus" (citata iš viešos paskaitos). Atrodo, aplinkui mūsų jaunimėlių, susipainiojusį tarp kramtoškių, "sargių" ir "pleibojų", "kobrų" ir "majami-vaisų", "tvin-pyksų" ir "kinder-siurprizų" tik ir spiečiasi tuntai kažkokių senų "ozių" (aišku, tėvų ir mokytojų), vis besikėsinančių į jo "laisves". Kaipgi liksi kurčias nuolatiniam raginimui ginti taip suprastą laisvę? Bet ji pasirodo besanti verta tik kramtomos gumos gabaliuko!

Tai ko dabar esame nepatenkinti, kad nepilnametis subadė ir dar gyvą sudegino mažiuką laikraščių pardavėją? Juk anas varžė jo "laisvę", neatiduodamas visų savo pinigų. Ko piktinamės, kad "velniai", davę specialią priesaiką, daužo mokyklą ir spardo mokytoją, bandžiusią apginti savo auklėtinę? Juk ji taip pat trukdė gaujos, užsimaniosios pasilinksminti, "laisvei". Tik nejaugi viskas normalu, kaip postringauja garsusis Romka? Nejaugi egoistinių užgaidų tenkinimas, nesiskaitymas su šalia esančiais ir tėra tai, ką vadiname LAISVE?

Kam "normalu", kad tokiu srautu kasdien plūsta purvinoji pseudokultūra, propaguojama laisvę be atsakomybės, be dvasingumo, be religijos. Vėl skatinamas materialistinis "gyvuliavimas", orientuojant į turto kaupimą bet kokiomis priemonėmis, į vienadienius malonu-

mus. Ar "normali" kraštutinio žmonių susvetimėjimo išraiška – visas ribas seniai peržengusi "šunomanija" ir besaikis visko, kas užsienietiška, garbinimas?

"Laukinio kapitalizmo" ekonomikoje yra toks būdas naujoms rinkoms užkariauti ir vietiniams gamintojams sužlugdyti: staiga pateikti pirkejams tam tikrą kiekį neįprastai pigios produkcijos, niekaip nesuderinamos su tikrąja gamybos savikaina. Konkurentai greitai bankrutuoja. O jau tada akimirksniu kainos pakyla ir buvęs "pigų" prekių tiekėjas atsiima nuostolius. Matome tai ne tik cukraus ar mėsos produktų gamyboje. Labai aiškiai toks "dempingas" nuo pat Nepriklausomybės atstatymo naudojamas ir prieš mūsų mokslo bei kultūros jėgas. Įvairūs fondai iš pradžių žarsto labdarą, veltui atlieka kai kurias paslaugas. Tik po kurio laiko paaiškėja, kad puošniu arba superdemokratišku pavidalu įbruktas piktas niekalas.

Tarp moderniškų vadovėlių, kuriuos mums primygtinai siūlo skaityti neklystantys "strategai" ir vedliai, nei iš šio, nei iš to pasirodo knygūkstės su Šiaubūnais ir smirdinčiais (bet esą labai naudingais) Šiukslių Ėdikais, ateistinės "Istorijos", kosmopolitiniai, taigi, anot vieno veikėjo, labai pažangūs leidiniai, kuriuose net Lietuvos vardo nėra. Ką jau ir bekalbėti apie "netyčia" prasprūdusį uždavinyną, skirtą mūsų pradinukams, raginantį trypti, koliotis, spjaudytis, daužyti langus, muštis, kuriame mokykla vaizduojama kaip itin atgrąši vieta, pilna piktų puskvailių, nieko kito neveikiančių, kaip tik vaikų laisvę niekinančių ir verčiančių juos nuo ryto ligi vakaro dirbti neįdomius darbus.

Šiandien jau niekas nebepasakys, kad ta naujoji produkcija būtų pigi, vidutinei šeimai prieinama. Knygų kainos kuo toliau, tuo labiau "nebeįkandamos". Bet kuri geresnė knyga ketvirtadalį algos kainuoja. Net ir reklamuojami minėti plonučiai leidiniai apie senovės istoriją po 16 Lt kainuoja. Kaip eiliniam mokytojui šiandien naująją "Meno istoriją", kainuojančią 39 litus (kodėl gi ne 40?) įsigyti? Už B. Kviklio "Mūsų Lietuvą" jau per porą šimtų litų reikia mokėti. Gal siekiama, kad visai nebeskaitytume? O gal vietoje taurių knygų kišamos pseudošaringos istorijos apie kekšes ir alfonsus? Juk tokia, atsiprašant, lektūra – daug pigesnė.

Kino ir teleekranuose jau

seniai viešpatauja "gauruoti širdžių ėdikai" ir "kastratai", "esmeraldos" ir "ėmanuelės". Anksčiau demonstruotos "marianos" ir "laukinės rožės" šiandien atrodo beveik kaip tikro jausmingumo viršūnė. Kas vakarą vis "sukasi pasauliai", o pradinukės aptarinėja džynų ir džeinių, pamelių ir santanų, sysių ir krūžų, meisonų ir keitų nuotykėlius.

Niekuo nebesiskiria ir "lietuviškoji" tematika: žviegia "tokios zuzanos su kitais", iš "numirusių" keliasi ir absurdiškus sandėrius įgyvendina "giminės", narkomanė nebežino, kas esanti, o priekvailis (ar tokiu apsimekęs) psichoterapeutas, su "žibintu" paakyje, aiškina savo filosofiją suvaikėjusiam seniokui, kuris pasirodo besąs ne kas kitas, o būtinai – kaimo mokytojas. Lyg beždžionės strykčioja visokiausių "šou" vedėjai "laisviausiose" ir "nepriklausomiausiose" studijėlėse, banaliai pliaukšdami, kas tik užaina ant seilės, anapus ekrano dalindami pinigėlius ir dovanėles. O jau būrėjų, astrologų ir loterijų organizatorių ant kiekvieno kampo po kelis kėpso. Irgi, mat kultūra.

Neseniai liumpenai pavartėse bliaudavo: "Ja liubliu kašu, takže kak Mašu..." Dabar net solidūs žmogėnai tvirtina: "Aš myliu em-vienas". Pasirodo, net rytą, dar akių neprasikrapščius, į telefono skambutį reikia tokia fraze atsakyti. Kažkam, sako, už tai net pinigų davė. Mūsų inovatoriams sąvokos *myliu* ir *mėgstu* niekuo nebesiskiria. Ką "seksualinės mažumos" vienas su kitu daro, "sat-vienas" jau seniai išaiškino. Bet kaip tą "em-vieną" *mylėti*, nė "satas" kol kas nežino.

Ant aukščiausių Vilniaus kalvų nebe žemaičiai su aukštaisiais ir dzūkais dainuoja, o palydovių pilni "hoteliai" per visą naktį blykčioja. Parduo-tuvėlių ir "firmelių" iškabose tikrų tikriausia abra-kadabra vieštatauja: lasva, bravi, auredi, aurem, žambas, ravioli, picanti, silvijon, kramp-po, impar, tarkus, net aiwa, extrauto ir t.t. Kas ir su kieno valia šitaip išniekino Lietuvą?

Pasiklausai "kriminalinės kronikos", pavartai laikraščius, įsijungi televizorių. O ten tarp dūmų ir griuvėsių bėgioja "atletai", žmonės traisko ir į bedugnes ritasi prabangūs automobiliai, šiukšlynuose rausiasi girtuokliai ir persenusios prostitutės. Vertėjas ramiausiai kas minutę bejausmiu balsu spjauja keiksmazodžius ir šlykščias frazes. Atrodo tarsi visas pasaulis apvirtęs aukštyn kojomis. O solidūs komentatoriai ramiai gromuluoja išvadas: "Lietuva – nepatraukli investitoriams. Lietuva pažymėta pistoleto ženklų".

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SAJUNGOS PAREIŠKIMAS

Dėl padėties

Lietuvos bankininkystėje

1995 m. liepos 4 d. pareiškime "Dėl nukentėjusių indėlininkų reikalavimų" tautininkai siūlė sušaukti neeilinę Seimo sesiją ir joje apsvastyti indėlių apsaugos klausimus bei administracinių ir teisinių priemonių, kurios su-tramdytų nesąžiningus kredito įstaigų vadovus bei jų priedangoje veikiančias nusikalstamas struktūras ir ap-gintų indėlininkų interesus. Mes taip pat siūlėme papil-dyti Lietuvos Respublikos gyventojų privalomojo indėlių draudimo įstatymą. Deja, tiek Lietuvių tautininkų są-jungos, tiek ir kitų opozicinių partijų konstruktyvūs pasiū-lymai buvo atmesti.

Nepraėjus nė pusmečiui žlugo stambiausi Lietuvos komerciniai bankai. Ir vėl tūkstančiai gyventojų apvogti. Iš kilo rimčiausias pavojus visam Lietuvos ūkiui, o tuo pačiu ir Valstybei.

Lietuvių tautininkų są-junga kreipiasi į Lietuvos Respublikos Prezidentą, Sei-mą, Vyriausybę ir Lietuvos

banką, siūlydama:

1) fizinių ar juridinių as-menų, negražinančių ban-kams paskolų, turtą areštuoti, konfiskuoti ir panaudoti iši-skolinimams padengti;

2) bankų indėlininkams nedelsiant grąžinti jiems pri-klausančius pinigus, neatsi-žvelgiant į susidariusią padė-tį bankuose;

3) neatidėliojant imtis ryžtingų priemonių, užtikri-nančių stabilų ir patikimą bankų veiklą.

Mes kreipiamės į Lietu-vos partijas ir kviečiame jas susitarti ir išsipareigoti imtis vieningų veiksmų prieš orga-nizuotą ekonominį nusikal-stamumą dabar ir ypač po būsimųjų Seimo rinkimų. Jau šiandien visiems turi būti žinoma: nepriklausomai nuo politinių jėgų santykio Sei-me, bus padaryta viskas, kad šio pobūdžio nusikaltimai prieš piliečius, tautą ir valsty-bę būtų išaiškinti, o kaltinini-kai – deramai nubausti.

Lietuvių tautininkų
sąjungos pirmininkas
Rimantas SMETONA

Vilnius
1995 12 28

IKI PASIMATYMO PRŪSŲ ŽEMĖSE!

Toksai turėjo būti pasku-tinis sakinyš Algirdo Gustai-čio straipsnyje Kaip toli Lie-tuva nuo Prūsijos? (2). Žiūr. "Dirvos" nr. 46, 1995.XII.14. Apgailėstaujame korektūros klaidą. *Redakcija*

O juk yra ir kiti "Vaka-rai", kita "Europa". Yra ra-miai gyvenantys darbštūs žmonės, tokie pat, kaip ir mes, auginantys savo vaikus ir taip pat besirūpinantys jų ateitimi. Yra graži gamta ir nuostabios meno vertybės. Yra ir kita "Lietuva"... sun-kiai besiverčianti, bet tikėji-mo ir ryžto nepraradusi, vis smarkiau reikalaujanti liautis vogus ir lėbavus, liautis nie-kinus tai, dėl ko svajota ir sunkiai kovota. Yra ir kitas jaunimas – tūkstančiai moki-nių, norinčių, kad niekas jų nestumdytų ir nereikalautų "duoklių", einant į mokyklą. Yra spaudžiančių prie smak-ro smuką, visai "nepraktiš-kai" stebinčių tolimąjį Jupi-terį ir jo palydovus, tyrinė-jančių nepažintą augalų pa-saulį arba ramiai besirošian-čių atkurti neseniai atgautą senelių ūkį, darbuotis savo tėvų žemėje.

Tai gal vėl susiimkime už rankų, kaip prieš kelis metus buvome susiėmę? Gal nebedelsdami stabdykime tuos, kurie tarsi siurbėlės nau-

dojasi mūsų atgauta LAIS-VE, tyčiodamiesi iš visko, kas tikra ir šventa. Gal pasa-kykime aiškiai, kad tautišku-mas – ne "naftalininė savi-izoliacija", kaip postringauja apsišaukėliai "istorikai", o kosmopolitizmas ir naujų mankurtų ugdymas – ne pa-žanga ir ne gėris.

Mums vis sako: "Dainuo-jančioji revoliucija nebesu-grįš". Bet juk reikia ne "re-voliucijų". Bet ar sugrįš dai-na, ar užims ji vėl savo pel-nytą vietą, atsivesdama kartu su savimi pasitikėjimą ir grožį, ne nuo svetimų prana-šų ir savųjų apsišaukėlių o nuo mūsų priklausos.

Paiškinimai:

"Bétéeras" – rusiškas kovinis šar-vuotis
Gariūniškas – spekuliacinio preky-bos verslo apibūdinimas, kilęs nuo šalia Vilniaus esančio turgaus pa-vadinimo
Garsusis Romka – dabartinis Vi-daus reikalų ministras Romasis Vaitekūnas
"Strategai" ir vedliai – taip spau-doje apibūdinama grupuotė, šiuo metu faktiškai tvarkanti švietimo sistemą
"Em-vienas" – privačios radijo sto-ties pavadinimas

LENKIJA TURISTO AKIMIS

Henrikas Stasas

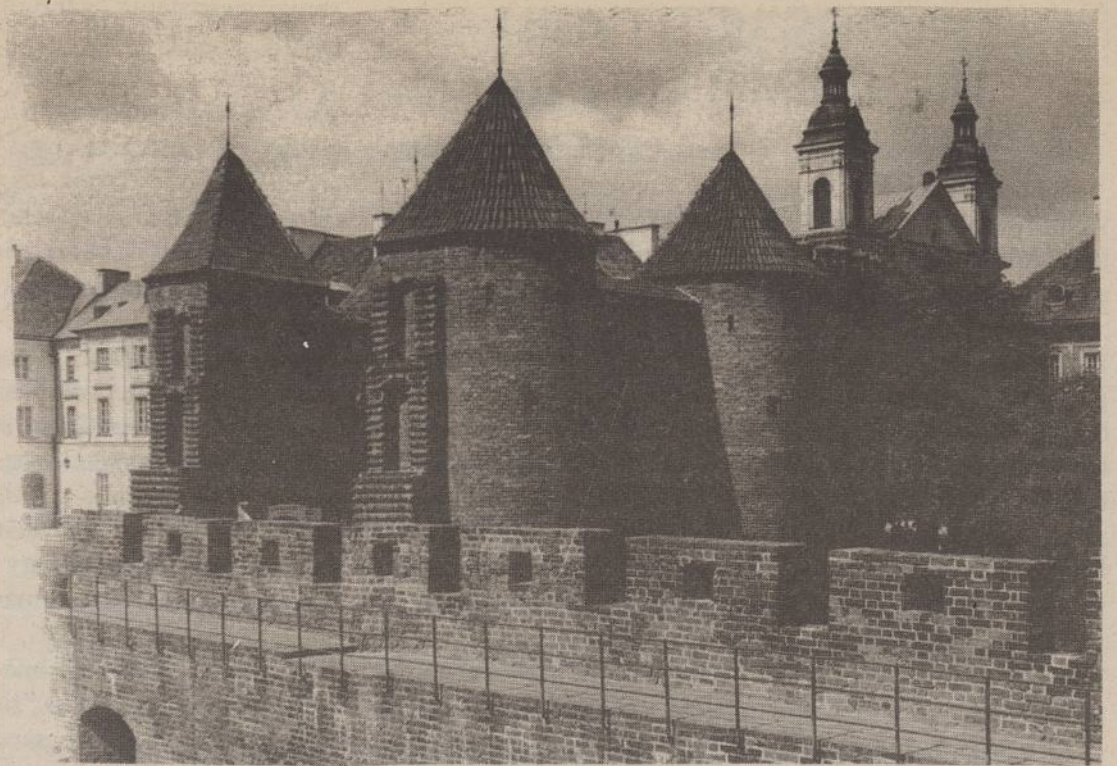
(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Šalutinėse gatvėse turistų dėmesį dar pririša ir senos bažnyčios, kurios pasižymi stilingais fasadais ir turtingom vidaus puošmenom, kaip garsių dailininkų tapyba ir plastinio meno darbai. Dėmesio verta ir vienos bažnyčios šventoriaus tvora, kurios kiekvieną stulpą puošia šven-

tųjų skulptūros. Negalima pamiršti ir Varšuvos miesto simbolio, kuris kaip tik kilęs iš senamiesčio ir ilgą laiką puošęs turgaus aikštę. Tik 1972 m. ši skulptūra buvo perkelta ant vienos dalies Varšuvos sienų. Tai undinės arba sirenos skulptūra, sukurta 1855 m. lenkų skulpto-

Stalino dovana Lenkijai mokslo ir kultūros rūmai. H. Staso nuotr.

Varšuvos miesto sienos

H. Staso nuotr.

rius Konstanty Hegel. Skulptūros motyvas - undinė su skydu laiko rankoje kardą, dabar įdekoruotas į Varšuvos herbą. Bet prieš keliolika šimtmečių miesto herbas buvo labai neestetiškas, nes vaizdavo vyro kūną buliaus kojomis ir liūto uodega. Todėl ši pabaisa 19 - tam šimtmečiuose buvo pakeista į undinės figūrą: pusė moters, pusė žuvies. Ši paskutinioji herbo charakteristika buvo sukurta pagal prancūzų legendą Melusina, kuri pasakoja apie moterį su gyvatės uodega.

Reikia pastebėti, kad senamiestis istorijos bėgyje yra nukentėjęs nuo svetimų jėgų invazijų, daug kartų buvo išgriautas iki pamatų. Visa tai, ką čia šiandien mato-

me, buvo daug kartų atstatyta ir labai kruopščiai atkurta su visom architektūrinėm smulkmenom. 1655 metais gana skaudžiai Varšuvą palietė švedų invazija. Varšuva buvo tada keliolika kartų švedų apsupta ir galiausiai okupuota. Švedų okupacija paliko čia labai skaudžių žymių. Tačiau skaudžiausiai Varšuva nukentėjusi II-ojo pasaulinio karo metu. 1944 - 45 metais po žydų geto ir Varšuvos patriotų sukilimo, vokiečiai pradėjo sistematingai griauti miestą. Namas po namo buvo sprogdinami ir tankais ardomi. Vienoje senamiesčio gatvėje teko matyti pastatą, kurio mūrinė sienoj dar tebėra įstrigusi tanko vikšro dalis. Po šios

vokiečių kariuomenės akcijos Varšuvos vietoje paliko tik krūva plytų ir pelenų. Tad karui pasibaigus miestas tikrai kėlėsi iš pelenų, kaip tas mitologinis paukštis Phoenix'as. Čia tikėtų ir romėnų istoriko Tito Livijaus sakiny: "Crescat Ausonia Albe ruinis", - Težydi Ausonija (Roma) ant Albos griuvėsių. Taip Varšuva vėl sužydėjo ant savo griuvėsių.

Susipažinę su Varšuvos senamiesčiu, sugrįžome į viešbutį. O vakare vykome į Fryderyk Chopin'o koncertą. Važiavome autobusu, bet privažiavus parką teko 1/2 km. pėstiems paeiti. Parkas nebuvo apšviestas tad vada-

(Nukelta į 7 psl.)

MINDAUGAS

Vladas Vyšniūnas

Su šia atkarpa pradėdame spausdinti "Dirvos" 33-iojo novelės konkurso antrą vietą laimėjusią novelę.

.....

Baigiantis antrajam Pasauliniam karui, rusų armijos vėl okupavo Lietuvą, o valdžion sugrįžo 1941 metais išbėgę bolševikai. Jie vėl tęsė prieš karą pradėtą terorą. Komunistai nutarė fiziškai sunaikinti visus dorus žmones, kad niekas netrukdytų jiems grobstyti valstybės turtą, gyventi parazitškai ir nepaisyti įstatymų. Jie pasisamdė daugybę šnipų, kurie už pinigų arba pabūgę grąsinimų įskundinėjo niekuo nekaltus žmones. Maža to, komunistų partija suorganizavo ir apginklavo žemos moralės pašlemėkus, sutinkančius vykdyti Raudonąjį terorą. Tuos niekšus žmonės pavadino stribais. Jie padėdavo rusų kareiviams suiminti nekaltus žmones, žudė juos, sodino į kalėjimus ir trėmė į Sibirą.

Nekaltų žmonių trėmimai vyko labai žiauriai. Užkaltauose gyvuliniuose vago-

nuose, neduodami atsigerti vandens, ginkluoti rusų enkavedistai trėmė ištisas šeimas su ligoniais, seneliais ir vos užgimusiais kūdikiais. Kelionės užtrukdavo po pusantro mėnesio. Daugelis žmonių, nepajėgdami pernešti nežmoniškų sąlygų, mirdavo. Dejavo visa Lietuva ir visi dorieji žmonės labai nepakentė tėvynės išdavikų - rusams pasidavusių komunistų ir jiems pataikaujančių kolaborantų.

Rusų kareivių ir vietinių išdavikų buvo gana daug ir daugelis manė, kad pasipriešinti jiems neįmanoma. Rusija - labai didelė šalis, o Lietuva maža. Nežiūrint to, atsirado drąsių vyrų ir moterų, pasiryžusių kovoti su okupantais. Jie išėjo į miškus, susirado karo metu užsilikusius ginklų ir nutarė geriau žūti ginant tėvynės laisvę, negu nusibaigti kator-

goje šaltame Sibire arba lelais apaugusiose Šiaurės ledjūrio salose.

Vieną 1946 m. vasaros naktį nedidelis partizanų būrelis apsistojo mažame miškelyje Šeduvos valsčiuje. Jie nutarė čia praleisti dieną, o naktį pasitraukti į didesnę mišką. Deja, juos pastebėjo komunistams pasidavęs išgama ir pranešė miestelio enkavedistų garnizono viršininkui. Šis tuoj pat suorganizavo miškelio kratymą. Paskvietės pagalbon gretimuose miesteliuose esančius pasieniečius su pėdsekliais šunimis, iš visų pusių apsupo nedidelį miškelį.

Tai padarę, kareiviai pradėjo šukuoti jį. Kautynės užtruko visą dieną. Partizanai sumaniai gynėsi manevruodami ir staigiais puolimais prasiverždami pro persekiotojų kardonus. Sutemus jie laimingai išsiveržė iš apsupties. Enkavedistai, gal būt, būtų išvažiavę atgal nieko nepesę, jei ne apmaudus atsitiktinumas. Vienas sužeistas stribas, baudėjų vedlys, apsimetęs negyvu, pastebėjo miško brolius, nešančius krauju paplūdusį partizaną ir išgirdo jų žodžius:

- Vade, pakentėk dar truputį! Nunešime tave į slėptuvę, o patys pabandysime išsiveržti iš apsupimo!

Slėptuvės baudėjai nesurado, nes ji buvo gerai užmaskuota, o virš landos augo specialiai pasodinta eglutė. Žemę aplinkui ją, partizanai po kiekvieno apsilankymo palaistydavo pėdsekių šunų nemėgstamu skysčiu. Tačiau enkavedistų vadas įsakė miškams nesitraukti. Jie privėlė dieną ir naktį gulėti prie miško pasalos ir stebėti gyventojus. Patyręs enkavedistas žinojo, kad slėptuvėje esantys partizanai be kieno nors pagalbos ilgai neišbus. Jis nutarė nesitraukti tol, kol nebus sunaikintas partizanų vadas.

Toje miško pusėje, kur netoli jo prateka nedidelis upelis, gyveno neturtingas, bet doras ūkininkas. Pats enkavedistų vadas apsigyveno jo seklyčioje. Ūkininko šeimai buvo uždrausta išeiti iš sodybos. Tik dvylikos metų sūnui Mindaugui majoras leido nuvesti į pamiškėje esančią ganyklą karvę, du kartus per dieną pagirdyti ją, o vakare parsivesti namo. Min-

daugas atėdavo pas karvę su tuščiu kibiru, pasisėmė vandens iš krūmeliuose esančios balutės, pagirdydavo ją ir, perkėlęs kuolą į nenugautą plotą, grįždavo atgal. Kiekvieną jo žingsnį stebėdavo rugiuose gulintys kareiviai, kurie budėjo ištisą parą. Sutemus ir dar prieš aušrą jie pasikeisdavo su besiilsinčiais daržinėje.

Praėjus dviem dienom po mūsų, sėdamas iš balutės vandenį, Mindaugas pastebėjo krūmuose gulintį du partizanų. Vienas iš jų buvo nepažįstamas, o kitas - kaimynų sūnus. Jį Mindaugas atpažino iš karto.

- Sveikas, Mindaugai! - pusbalsiu pasisveikino kaimynų sūnus ir paprašė ateiti už krūmo, kuris dengė partizanų nuo rugiuose gulintį kareivių akių.

Mindaugas drąsiai priėjo artyn ir atsitūpė. Kaimyno sūnus tarė:

- Prieš porą dienų rusai sunkiai sužeidė mūsų vadą. Tai buvęs miestelio mokyklos mokytojas, Lietuvos patriotas ir labai doras žmogus.

(Bus daugiau)

Optimizmo diena

Nepaskelbta Lietuvoje optimizmo diena, o turėtų būti, nes užsidirbome. Mum reikia atvangos, nes be perstojo skaičiuodami mūsų gyvenimo negeroves, dažnai jaučiamės skęstantys be išsigelbėjimo vilties. Reikia progos apsidairyti ir pastebėti tai, ką esame padarę. O per penkerius nepriklausomybės metus padarėme daug. Štai keli pavyzdžiai.

Galima dabar Lietuvoje partijos neišrinktiesiems išrengti modernius, patogius bei higieniškus butus. Tiesa, algos menkos ir kainos didelės. Tačiau dabar patys žmonės sprendžia, ko jiems reikia, taupo ir perka.

Jau yra švarių maisto parduotuvių, kuriose kiekvienas – net ir gatvės elgeta – gali nusipirkti patraukliai ir higieniškai įpakotą, Lietuvoje pagamintą produktą.

Akivaizdžiai pagerėjo aptarnavimas. Nors ne visur ir ne visada, jau galima rasti mandagių ir sąžiningų parduotuvėlių, kurios supranta, kad nepatenkintas pirkėjas kitą kartą kreipsis kitur.

Didelius darbus atlieka Atviros Lietuvos fondas. Jo dėka jau išleista keliasdešimt gerų knygų – daugiausia vertimai veikalų, kuriuos anksčiau tebuvo galima skaityti uždaruose fonduose ir tik gavus kokio partijos darbuotojo leidimą. Dabar, už kelis litus, jas gali nusipirkti kiekvienas. Fondo pinigais šimtai lietuvių studijuoja užsienyje ir dar didesnis skaičius dalyvauja mokslinėse konferencijose.

Pamažu ryškėja nauja Lietuvos istorikų karta, kuri jau spėjo atsikratyti partijos metodologijos. Reikšminga, kad jų dėmesys nukreiptas į kelis paskutinius Lietuvos šimtmečius, ir Lietuvos atgimimas tampa savarankiškos disciplinos objektu. Tiesa, jie ne visada pasako tai, kas ugdo mūsų tautinę savimeilę. Tačiau jų pastangos tegali brandinti ir gilinti mūsų lietuviškumą.

Pamažu atsiranda Lietuvai būtinos pritaikomosios socialinių mokslų šakos. Socialinė rūpyba vakaruose egzistuoja jau seniai. Parti-

jos šie mokslai nedomino, nors netrūko nei alkoholikų, nei suirusių šeimų, ir Lietuva labai atsiliko. Įdomu, kad iniciatyvos ėmėsi Vytauto Didžiojo universitetas, pats atkurtas ne valdžios organų dėka, bet pavienių entuziastų pastangomis.

Kaune keli šimtai moky-

tojų, pabaigę dažnai sunkią mokyklinę darbo dieną, lanko universitetą. Dabar yra programų, pritaikytų dirbantiems mokytojams – norintiems tobulintis. Jie kartu dirba ir mokinasi, neatbaidyti mažų algų, kurios toliau valdžios karpomos ir mažinamos. Turime spaudą. Dažnai

(Nukelta į 9 psl.)

VYTAUTAS VYŠNIŪNAS

Pradėdami spausdinti Vlado Vyšniūno novelę, pristatome skaitytojams trumpą autoriaus biografiją. Jis buvęs partizanas, žmogus daug kentėjęs, bet nepalūžęs.

Gimiau 1922.01.02 Radviliškyje, visiškų beturčių šeimoje. Didelių pastangų dėka, 1940 m. baigiau Linkuvos gimnaziją. Okupacijų metais išgijau pr. mokyklų mokytojo cenzą ir iki 1945 m. mokytojavau, kol sužinojau, kad 1945.04.02 NKVD ketina mane suimti. Pabėgęs nuo arešto, įstojau į partizanų "Žaliąją Rinktinę", kurioje ištarnavau iki 1946.06.09 d. Tą dieną, kautynėse Radvilionių miške, Šeduvos valsč. buvau kontūzytas ir patekau į nelaisvę.

Tardymai buvo labai sunkūs, bet man pavyko išverti nieko neišduodant. Aštuon-

ias paras teko išgulėti be sąmonės Panevėžio kalėjimo ligoninėje. NKVD kariuomenės tribunolas nuteisė mane 10 m. lagerių katorgai ir 5 m. tremčiai.

Katorgą prisėjo nešti Komijos lageryje, o vėliau – Balchaše ir Rytiniame Kounradskyje. 1955 m. buvau paleistas iš lagerio ir ištremtas į Karagandą. Kadangi reikėjo pakeisti specialybę, dirbdamas tinkuotoju – dažytoju baigiau Kalnų technikumą PCS vakarinį skyrių ir išgijau statybininko specialybę. Gavęs diplomą, 1961 m. persikėliau Klaipėdon, kur dirbau statybininkų gamyboje ir projektavime.

1979 m. po labai sunkaus infarkto Medicininė komisija pripažino II gr. invalidumą ir paskyrė pensiją. Ji šiuo

metu yra mano pragyvenimo šaltinis.

Novelė "Mindaugas" buvo parašyta 1946 m. ir skirta mano paties redaguotam, miške leistam partizanų literatūriniam leidiniui "Žodžiai iš miško". Deja, susprogdinus slėptuvę, visa medžiaga trečiajam numeriui buvo sunaikinta. Novelę atkūriau 1991 m. Iki šiol ji niekur nespausdinta.

Literatūra visada buvo mano "hobi". 1990 m. "Periodika" išspausdino "Šiaurės eskizus". Tai pasakojimas apie katorgą Šiaurėje. Antroji jo dalis "Alkanoji stepė" tebėra rankraštyje. Tebeguli stalčiuje ir kiti kūriniai – "Pokario apsakymai", "Legendos iš lietuvių mitologijos", filosofinė apysaka "Keistasis Strazdas" ir kita.

Su pagarba –
V. Vyšniūnas

LENKIJA TURISTO AKIMIS

(Atkelta iš 6 psl.)

vomės šviesa, kuri pro medžių šakas skverbėsi iš buvusių didikų rūmų. Tai buvo labai įspūdinga ir romantiška. Parko gilumoje matėsi Lazienski rūmai (vadinami rūmais ant vandens), kurių šviesos krito į vandenį ir sukėlė didžiulio laivo iliuziją. Šiame parke buvo ir seniausi Varšuvos teatro rūmai vadinami Lazienski Krolewski - Stanislawowski vardu. Juose ir vyko Fr. Chopin'o koncertas, kurį atliko žymus Varšuvos pianistas Maciej Poliszewki. Skambindamas Fr.

Chopin'o balades, mazurkas ir valsus, pianistas klausytojus tiesiog užbūrė romantine muzika persunkta nostalgija ir nuspalvinta kompozitoriaus jaunystės prisiminimais iš paliktos tėvynės. Dar vieną ekstra dimensiją šiam koncertui pridėjo teatro klasikinė architektūra su gausybe jame esančių plastinio meno kūrinių.

Tad būtų nuodėmė po tokio koncerto neapplankeyti kompozitoriaus gimtinės, tuo labiau, kad ši tik 60 km. nuo Varšuvos.

Sekantį rytą vykome į Zelazowa Wola, kur Fr. Chopin'as gimęs. Kompozitoriaus gimtasis namelis čia stovi gražioj parko aplinkoj, tarp aukštų pavėsingų medžių ir spalvingų gėlynų. Atvykus, pagal nusistovėjusią tradiciją, pirmiausia išklausomas koncertas.

Tai nepaprastai nuotaikingas momentas, kai žavinga Fr. Chopin'o muzika per atvirus langus sklinda į parką ir pianino garsais pripildo orą ir parko aplinką. Tik paskutiniams akordams nuskambėjus, lankytojai leidžiami į vidų. Vidaus išpūdis

Šv. Kryžiaus bažnyčia, kurioje urnoj laikoma komp. Fr. Chopin'o širdis.

kuklus, salione keletas anų laikų baldų, koncertinis Steinway fortepijonas, kitam kambariui nematytos formos, atrodo labai senas, klavesinas, o mažam kambarėly ant paaukštinto didžiulė gėlių puokštė, pažyminti, jog čia stovėjęs kompozitoriaus lošys. Tai ir viskas, ką šiame kukliam namelyje galima

matyti. Mat Fr. Chopin'as čia ilgai negyveno. Pačioj jaunystėj išvyko į Varšuvą, o ten sulaukęs 20 metų amžiaus išsikėlė į Paryžių. Paryžiuje jis mirė ir ten palaidotas, tik jo širdis gražioj urnoj saugoma Varšuvoje šv. Kryžiaus bažnyčioje.

(Bus daugiau)

Namas, kuriame gimė Fr. Chopinas

H. Staso nuotr.

NAUJŲ METŲ REZOLIUCIJOS

Vladas Vijeikis

vo Florijonas. – Daugumas priverstinės. Žmona priverstė. Sutaistyti girgždančias duris, pakeisti kilimą, nupirkti naują sofą ir kitokių prozaiškų dalykų.

– Na, čia labai konstruktyvūs pasižadėjimai.

– Baisiausio nepasakiau.

– Ar yra ir baisių?

– Yra. Nutariau daugiau nebegerti. Žmona priverstė.

Minutei buvau paraližuotas. Bet atsigavau ir sakau.

– Florijonai, duok popierio, bolpointą. Įkvėpimas užėjo panašia tema.

Gavęs reikalingus įrankius įkvėpimui tapti kūnu, parašiau.

**Florijonas kol gyvuos
Priešams atilsio neduos.**

Tautos vėliavą iškėlęs,

Eis į kovą kaip pašėlęs.

Bet jis šunkeliais neklys,

Kol žmonelė prilaikys.

Kaip iš praeities matyti,

Moka vyrą patvarkyti.

Čia prilaiko, o čia varo,

Vyrams tas garbės nedaro.

Reikia teisių reikalauti,

Daugiau laisvės reikia gauti.

Kitais metais, oi brolyti,

Turi reikalą taisyti.

Florijonas paskaitė. Veidas bent kiek prablaivėjo.

– Neblogai. Stebiuosi, kaip tu taip greitai sugalvoji.

Aš jam nesakiau, kad tokį patį patarimą pasiūniau kitam savo draugui. Čia tik reikėjo vardus pakeisti. Florijonas dar kartą perskaitė ir šoktelėjo džiaugsmingai.

– Aha, turiu. Manai, kad tu tik vienas toks gudrus. Mano smegeninėje ne makaronai irgi. Turiu. Čia eilėraščių neužteks. Čia reikia diplomatijos ir teisinių skylių, kuriomis sukliadvokatai landžioja. O aš taip pat pralįsiu. Be advokatų. Prižadėjau nebegerti. Teisingai?

– Teisingai, – pritariau.

– Ir nebegersiu. Aš laikysiu savo žodžio, nors ir prievarta iškrapštyto.

Nustebau. Toks pasiryžimas, tokia valia. Pasamoneje man pagailo alkoholio pardavėjų, kurie praras savo namus ir nakvos patiltėse.

– Kitais metais aš nebegersiu, – iškilmingai pareiškė Florijonas. – Kitais metais aš sriubčioju.

Nustebau. Rodosi toks kuklus mano draugas Florijonas, o jo protas veikia geriau negu sukčiausio advokato.

– Pabandykime, – šuktelėjo Florijonas ir pasiaubė iš aukštapiudžio taip entuziastingai, kad nuo lubų dažai pabiro.

– Florijonai, teisiniai išsisukai, bet garsiniai tavo atradimas dar reikalauja patobulinimo. Įsivaizduok kad per iškilmingą vakarienę taip sriubčiosi. Tai kalbėtojo niekas negirdės.

– Ir nereikia girdėti. Visi vistiek žino, ką jis pasakys. Kai tu kalbėsi, aš susilaikysiu.

piliėtis. Kitas kitaip veikiantis asmuo buvo pasiūlytas kandidatu į Lietuvos prezidentus. Dairykimės.

Alė Rūta išvardino neseniai tris DMK narius, išleidusius savo knygas Lietuvoje. Gražu, kad abipusiai bendraujama.

Pirmininkaujanti Dana Mitkienė pranešė, kad senkančiam laikotarpiui DMK pirmininku bus Algirdas Gustaitis.

Bernardas Brazdžionis įvaizdžiai, dalykiniai aptarė rašytojos Alės Rūtos veiklą 80 metų sukaktyje. Ištisa eilė citatų, savųjų dėstymų. Pasiūlė skaitytojams nesiūkinant gerai susipažinti su Alės Rūtos romanais, literatūriniais raštais.

Bronys Raila įdomiais dėstymais kalbėjo apie tautos pripažintus Bernardo poetinius posmus, jo asmenybę, pagerbimus Lietuvoje. Atsigręžus Lietuvos pusėn matyti prošvaisčių, kad Dailių menų klube esantieji (juo labiau mirusieji) nariai tampa pastebimi. Štai, vienas mūsų narys – Kauno garbės

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

tras pirmininkas Yitzhak Rabin. Vietoje buvo suimtas jo žudikas, dešiniojo sparno jaunas teisės studentas Yigal Amir. Jis pasakė, jog premjerą reikėjo nužudyti, nes jis planavo atiduoti Dievo žydams duotas žemes arabams. Čėčėnijoje rusai okupantai organizavo Čėčėnijos valdžios rinkimus, nors dar nepavyko sugauti buvusio vado generolo Dudajev. Dar didelius plotus Čėčėnijos teritorijos valdo patys čėčėnai. Rusijos pastatytas Doku Zavgajev, buvęs sovietų laikų Čėčėnijos veikėjas, neturi čėčėnų pasitikėjimo. Čėčėnai paskelbė, kad jie boikotuos rinkimus, nežiūrint kas bus kandidatas, kol iš Čėčėnijos neišeis paskutinis rusų kareivis.

Taivano parlamento rinkimuose daugumą parlamentuose išlaikė istorinė Kuomintang partija. Prancūzija paskelbė, kad ji baigs savo atominį bombų bandymus vasario mėn., trim mėnesiais anksčiau, negu buvo planuota. Švedijos valdančioji socialdemokratų partija paskelbė naują kandidatą premjero vieton. Tai buvęs finansų ministras Goran Persson. Lenkijos prezidentas Waleša pralaimėjo rinkimus. Išrinktas buvęs komunistas Kwasniewski. Pietų Korėjoje prasidėjo dviejų buvusių prezidentų teismas už kyšių ėmimą iš didžiųjų šalies biznio korporacijų. Gruzijoje prezidentu perrinktas Shevardnadze.

GRUODIS

Buvusioje Jugoslavijoje Tuzla aerodrome pradėjo nusileisti JAV kariuomenės transporto lėktuvai su amerikiečiais kariais. Apie 56 % amerikiečių nepritaria karių siuntimui į Bosniją. Gruo-

džio 17 d. Kroatijoje jau buvo 915 NATO kareiviai, o Bosnijoje – 922. Paryžiuje buvo iškilmingai pasirašyta taikos sutartis. Bosnijos serbai paleido du prancūzus laukus, paimtus nelaisvėn rugpjūčio mėn. Haiti prezidento rinkimuose kandidatų buvo 14, tačiau žmonių susidomėjimas labai menkas, balsavo apie 30 %. Austrijos parlamento rinkimus vėl laimėjo kanclerio Franz Vranitzky vadovaujama socialdemokratų partija, gavusi 38.3% visų balsų. Parlamente, kuris turi 183 vietas, kancleris turės 71 vietą. Balsavime dalyvavo 83 nuoš. austrų, turinčių balsavimo teisę. Graikijos socialistų vadas, premjeras Papandreou ligoninėje su plaučių uždegimu vėl atkrito ir laikomas kritiškoje būklėje. Jam jau 76 metai. Gruodžio 26 turi prasidėti Izraelio–Sirijos derybos dėl Golano aukštumų, kurias Izraelis okupavo 1967 m. kare. Prancūzijoje tęsėsi protesto streikai ir demonstracijos prieš vyriausybę, kuri pasiūlė naują sveikatos apdraudos, pensijų ir šalpos įstatymą. Tarp protestuotojų žygiavo ir 2,200 prancūzų gydytojų. Rusijos nacionalistų partijos vadeiva Vladimir Žirinovsky pareiškė spaudai, kad jis būsiąs Rusijos prezidentu. Kongresui nesusitarus su prezidentu dėl naujo valstybės biudžeto, vėl teko uždaryti kai kurias valstybines įstaigas. Uždaryti valstybiniai parkai, pasų ir vizų įstaigos, muziejai. Kolumbijoje nukrito keleivinis lėktuvas, žuvo 160 žmonių. "Time" žurnalas paskelbė svarbiausiu praėjusių metų vyru Atstovų Rūmų pirmininką Newt Gingrich. Jis buvo respublikonų partijos įkvėpėjas dar tebevykstančiai dešinės revoliucijai. Kartu jis tapo didžiausia našta tą revoliuciją įgyvendinti, sako žurnalas.

Bernardui įteiktas poetinis lakštas su Mitkienės posmais, parašais. Pasirodė gėlių puokštės, girdėjosi dainos žodžiai. Vaisės, pokalbiai. Dailių menų klubui artėja 40 metų sukaktis. Rū-

pinamasi, kas išleis keletą DMK metraščių tomų, pilnų vertingų įrašų, nuotraukų, pranešimų. Kažin ar kokia kita lietuvių organizacija užsienyje turi tokių literatūrinių ir kultūrinių metraščių. P. Jot.

Los Angeles Dailių Menų Klubu susirinkime 1995 lapkričio 26 d., vieno pranešimo metu. Viduryje matosi Vincas Dovydas (teatralas) ir skulptorius Pranas Gasparonis (su akiniais).

Algirdo Gustaitis nuotr.

LOS ANGELES DAILIŲ MENŲ KLUBE amžius, veikla, pagerbimai

Nuo 1956 metų Los Angeles veikiantis Dailių menų klubas, apjungęs kai kuriuos meno žmones, nesitiraukia iš veiklos. Pirmininkavusi, 1899 m. gimusi Dana Mitkienė, sudarė turiningą programą DMK susirinkimui 1995 lapkričio 26 d. Kviesta ir svečių.

Dail. Antano Paškevičiaus puikiai išleistą meno knygą gražiai aptarė Pranas Visvydas. Atsidėkodamas, knygą pristatė pats autorius dail. Paškevičius.

A. A. VYTAUTAS IZBICKAS 1920 - 1988

Lietuva, kai aš tave turiu,
Ausyse suaidi laimės gandas...

Ir girdžiu galingam jo balse:
Lietuva – septynios aukso saulės!
Kam užges tėvynė širdyse,
Tuščias ir beprasmiš šis pasaulis!

BRAZDŽIONIS

A. A. Vytauto Izbicko 7 metų mirties sukakčiai paminėti p. F.T. Izbickienė "Dirvai" atsiuntė 200 dol. auką. Nuoširdžiai dėkojame.

„KULTŪROS“ BENDROVEI 75

1995 m. pabaigoje suėjo 75-eri metai, kai buvo įkurta viena geriausių Šiauliuose visuomeninių organizacijų – „Kultūros“ bendrovė. Ta proga „Aušros“ muziejuje, buvusiuose Venclauskių namuose, buvo surengta mokslinė konferencija. Iš muziejaus fondų buvo surengta ir paroda eksponuojanti „Kultūros“ bendrovės leidinius, dokumentus, fotografijas apie bendrovės veiklą, išleistas katalogas „Kultūros“ bendrovės leidiniai Šiaulių „Aušros“ muziejuje.

Prisiminkime „Kultūros“ bendrovės istoriją. Pirmojo pasaulinio karo metu labai ištuštėję Šiauliai tuoj po karo pradėjo sparčiai atgyti. Iš rytų ir vakarų grįžo karo pabėgėliai, tremtiniai, kariai. Sujudo ir Šiauliuose likę miesto gyventojai. Nors miestas buvo sugriautas, visos kuriamosios jėgos kibo į darbą. Dar 1919 m., bermontininkų apsuptyje, „Sietyno“ žurnale buvo keliama kultūrinės veiklos sumanymai, planuojami darbai. Kultūros darbo centru tapo kooperatinės organizacijos pagrindais įsteigta ir 1920.11.26 d. įregistruota „Kultūros“ bendrovė. Bendrovės tikslas – šviesti žmones, kovoti prieš mažaraštumą. Tam bendrovė organizavo knygų leidybą, leido „Kultūros“ žurnalą, steigė knygynus, bibliotekas, skaityklas, liaudies namus, rengė paskaitas, kursus, koncertus, steigė kultūros būrelius, rengė kongresus, konferencijas. Bendrovės šūkis buvo „Švieskis ir švieski!“.

„Kultūros“ bendrovės įkūrimo iniciatoriai, pir-

mosios valdybos nariai ir beveik nuolatiniai bendradarbiai buvo miesto visuomenininkai: P. Bugailiškis, St. Brašiškis, K. Bielinis, F. Daugėla, J. Trečiokas, J. Fledžinskis, K. Venclauskis, kuris nuo 1925 m. tapo nuolatinio bendrovės pirmininku. Revizijos komisija – St. Lukauskis, J. Murauskis, Vl. Zubovas. Pirminis bendrovės kapi-

Kaune, Klaipėdoje ir užsienyje – Leipcige, Miunchene, Rygoje, Tilžėje. 1921 - 1927m. bendrovė išleido 140 pavadinimų knygų bendru 621000 egzempliorių tiražu. „Kultūros“ bendrovės knygos - labai įvairios. Tai mokslo ir mokslo populiarinimo knygos, grožinė literatūra, literatūra vaikams, įvairūs vadovėliai, patarimų knygos, albumai, informacinio ir oficialaus turinio literatūra.

Lietuvos kultūrai daug nusipelnė ir bendrovės leistas „Kultūros“ žurnalas.

Namas Šiauliuose (Dvaro g. 83a), kur 1920 – 1926 m. buvo įsikūrusi „Kultūros“ bendrovė. V. Radavičiaus nuotr. (1977).

talas - apie 1400 auksinų - susidarė, jos nariams sudėjus maždaug po 500 auksinų.

Kuriantis jaunai Lietuvos respublikai, to meto leidėjai nepajėgė patenkinti didėjančios knygų paklausos. Rankraščius spausdinimui parinkdavo redakcinė komisija, knygų kalbą taisė žymūs kalbininkai: J. Jablonskis, Pr. Skardžius, B. Dūda ir kt. Ilustracijas piešė K. Šimonis, G. Bagdonavičius, užsienio dailininkai. „Kultūros“ bendrovės knygos buvo spausdinamos Lietuvoje - Šiauliuose,

Pirmasis jo numeris išėjo 1923 m. spalio 27 d. 1923 - 1933 m. žurnalą redagavo P. Bugailiškis. Tuo metu „Kultūra“ buvo populiarus mokslinis laisvamaniškos, liberalios krypties žurnalas, skirtas inteligentijai, moksleivijai ir plačiajai visuomenei. Jame daug dėmesio buvo skiriama Lietuvos istorijai, archeologijai, etnografijai, plačiai aprašomi Lietuvos kultūros paminklai, pristatomi menininkai, kultūros visuomenės veikėjai. Žurnalas buvo sutelkęs būrį solidžių bendradarbių,

„Kultūros“ b-vės leidiniai

P. Juozapaitis nuotr.

tai profesoriai: K. Aleksa, P. Avizonis, V. ir M. Biržiškos, T. Ivanauskas, P. Matulionis ir kt.

Reikšmingiausias „Kultūros“ bendruomenės nuopelnas - kultūrinio sąjūdžio organizavimas visoje Lietuvoje, kuriant „Kultūros“ būrelius. Lietuvoje susikūrė arti 250 būrelių, turėjusių beveik 3000 narių. Būreliai steigė bibliotekas, skaityklas, platino knygas, organizavo scenos mėgėjų, chorų, orkestrų, sporto šventes, globojo gamtos ir kultūros paminklus. 1925. 09. 20 d. Šiauliuose įvyko pirmasis „Kultūros“ būrelių suvažiavimas.

„Kultūros“ bendrovė Šiauliuose įsteigė Liaudies namus, kur vykdavo paskaitos, minėjimai, poilsio vakarai. Bendrovės įkurtas Liaudies teatras statė ne tik dramas, bet ir operas, operetas. Liaudies namuose veikė kinas, buvo susiorganizuavęs simfoninis orkestras. Bendrovės organizuojamos viešos paskaitos davė pradžią P. Višinskio liaudies universitetui. „Kultūros“ bendrovė prisidėjo prie kultūros kongresų

ruošimo, iškėlė kultūros fondo idėją.

Likvidavus „Kultūros“ bendrovę, jos darbą tęsė Kultūros švietimo draugija, kuri veikė iki 1940 m.

„Kultūros“ bendrovės, vėliau Kultūros švietimo draugijos veikla - savo krašto kultūrą sustiprinusių inteligentų veiklos pavyzdys. Darbas bendrovėje jiems didelių pelnų neatnešė, bet buvo nuveiktas didžiulis kultūrinis darbas, palikęs pėdsakus iki mūsų dienų. Šiandien Šiauliuose panašų darbą dirba Lietuvos kultūros fondo Šiaulių krašto skyrius, vadovaujamas p. H. Smilgio. Tęsimos ir leidybinio darbo tradicijos - prie fondo įkurta leidykla „Saulės delta“. Ji leidžia šiauliečių literatūrą, knygeles vaikams, pažintinę, informacinę literatūrą.

„Kultūros“ bendrovės tradicijos gyvos ir šiaurinėse Šiauliuose.

Virginija Šiukščienė
„Aušros“ muziejaus
mokslinė sekretorė

• • •

Optimizmo diena

(Atkelta iš 7 psl.)

Galėtumėm surinkti daugiau pavyzdžių, rodančių, kad žingsnis po žingsnio iniciatyva bei sprendžiamoji galia pereina iš centro į piliečių rankas. Nusipirkęs vandens šildymo aparatą, pavyzdžiui, žmogus laimi ne vien patogumą, bet kartu didina savo nepriklausomumą. Dabar jis pats sprendžia, pats rūpinasi. Valdininkų norai ir nustatyta tvarka šiuo konkrečiu atveju jam nebegalioja.

Dažnai apie nepriklausomybę galvojame svarbių tautos reikalų šviesoje, ir visai teisingai. Nepriklausomybė yra didelis tautos kultūrinis laimėjimas. Bet galvodami apie didelius dalykus, neturėtumėm užmiršti kasdieninių rūpesčių. Nepriklausomybė laimėta ir tam, kad kiekvienas galėtumėm rūpintis savi-

mi ir savais.

Nežiūrint, kokias neigiamas randame didžiojoje krašto politikoje, negalime nepastebėti tų šimtų tūkstančių dorų piliečių, kurie dirba ir tvarkosi, savo ir mūsų visų labai išnaudodami nepriklausomybės galimybes. Optimizmo dienos proga atkreipime į juos savo dėmesį.

k.s.

„Garsas“ 1995 #3

DETROITO APYLINKĖS BAŽNYČIOS SUOLAI SIUNČIAMO VILKAVIŠKIO KATEDRAI

„Pagalba Lietuvai“ vadovas Robertas S. Boris praneša, kad prelatas Walter Hurley, Our Lady of Sorrows katalikų bažnyčios klebonas, paaukoja Lietuvai šios Far-

mington Hills, Detroito priemiesčio, bažnyčios suolus, kurie sutalpina virš 900 maldininkų. Suolai bus siunčiami vysk. Juozui Žemaičiui Vilkaviškio katedroje. Prel. Hurley taip pat pasiūlė sumokėti \$6,000 persiuntimo išlaidų už pirmą talpintuvą. Yra numatoma kad reikės 2-3 talpintuvų pergabenti į Vilkaviškį visus suolus. Reikės ir lėšų užmokėti už šių talpintuvų persiuntimą, nes Lietuvos Vyčių ištekliai jau baigiasi.

Visuomenė buvo taip pat prašoma ateiti į talką išardyti ir sukrauti tuos suolus į talpintuvus.

Papildomai Robertas Boris, praneša kad š.m. gruodžio 21 d., buvo į Vilnių išsiųstas su vaistais nuo kosulio talpintuvus iš Catholic Medical Mission Board (CMMB) organizacijos, New Yorke.

32-tras talpintuvus buvo

išsiųstas iš Dialysis organizacijos iš New Jersey, gruodžio 28 d. dr. B. Dainiui, Vilniaus universiteto ligoninės nefrologijos skyriui. Šiuo talpintuvu siunčiami dializės reikmenys ir aparatūra ir nefrologijos įrangos ir vaistai.

Per 1995 m. penkiolika 40 pėdų ilgio talpintuvų buvo išsiųsta į Lietuvą. Tai padaryti buvo galima tik su visuomenės nuolatine parama. Šiam svarbiui projektui tęsti kiekviena auka yra vertinga ir laukiama. Aukos prašome siųsti: Aid to Lithuania, 4457 Fairway Court, Waterford, MI 48328-3483. Dėkojame už visų nuolatinių paramą.

Regina Juškaitė

VILNIAUS RADIJAS PER VOKIETIJĄ

Nuo 1996 m. sausio 1 d. Vilniaus Radijas pradės

transliuoti savo trumpų bangų užsienio programas į Šiaurės Ameriką per Vokietiją.

1995 gruodžio 22 d. Lietuvos Nacionalinis Radijas pasirašė sutartį su vokiečių Deutsche Welle naudotis jų siųstuvais Julich miestelyje netoli Frankfurto am Main.

Juozas Vilčiauskas, Lietuvos Radijo ir Televizijos techninis direktorius, sako, kad siųsti radijo programas per Vokietiją kainuoja pigiau negu per Rusiją. Kasdienės pusvalandžio programos per Krasnodarą kainavo 300 tūkst. litų metams, o Julicho siųstuvai numatoma kainuos 296 tūkst. litų už valandines programas.

Radijo Vilnius programos bus perduodamos 2-3:00 naktį Lietuvos laiku (tarp 7-8:00 p.p. New Yorko laiku) 5910 kHz banga 49 m juostoje. Pusė programos bus lietuviška, antra - angliška.

SPORTO ŽINIOS

Virgis Žuromskas išrinktas geriausiuoju futbolistu

Čikagos "Litanicos" futbolo komandos žaidėjas, kuris taip pat atstovauja St. Xavier universiteto futbolo ("soccer") rinktinei, Virgis Žuromskas jau antri metai pasižymi kolegijų pirmenybėse. Jis vėl buvo išrinktas Čikagos ir apylinkės kolegijų ir universitetų lygos geriausiu žaidėju (Player of the year). Jo nuotrauką ir žinutę apie jį išidėjo tolimesniųjų Čikagos pietinių priemiesčių laikraštis "Regional News". Ten cituojami St. Xavier rinktinės trenerio žodžiai, kad Virgis yra pats geriausias žaidėjas, kokį tik universitetas turėjo. Straipsnelyje minimas ir jo komandos draugas Gytis Kavaliauskas, taip pat žaidžiantis už "Litanicą", kuris pateko į kolegijų lygos rinktinę.

Sporto laikraštis - "Lietuvos Sportas"

Taip vadinasi Vilniuje išeinantis sportui skirtas laikraštis, kurį laiką ėjęs net dienraščiu, o dabar pasirodantis tik tris kartus savaitėje. Čia šalia Lietuvos ir tarptautinių sporto žinių randame keletą aprašymų apie Amerikos ir Australijos lietuvių sporto veiklą. Apie Šiaurės Amerikos kontinento lietuvių sportininkus "Lietuvos Sportas" laikraštyje rašo šių eilučių autorius E. Š., o apie Australijos - Antanas Laukaitis.

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Dovydenas L., Lenox	10.00
Dačys A., Norwood	20.00
Januškevičius J., Centerville ..	10.00
Liaukus V., Wethersfield ...	20.00
Vaitaitis H., Old Saybrook ..	5.00
Kazlauskas W., Waterbury ..	10.00
Bulgaris D.R., New York	10.00
Bliudnikas S., Rochester	5.00
Bagdonavičius V., Phila.	5.00
Prascus A., Baltimore	5.00
Kasaitis D., Baltimore	30.00
Siliūnas O., Alexandria	5.00
Beržanskis R., Palm Coast ..	20.00
Giedrikis St., Juno Beach	5.00
Mauritis B., St. Pete.	10.00
Rakauskas A., St. Pete.	10.00
Šmaižys St., St. Pete.	20.00
Stasiūnas A., St. Pete.	10.00
Juška J., Stuart	20.00
Švarcas J., Lighthouse P. ...	25.00
Kazėnius S., Willowick	10.00
Jonaitis I., Cleveland	20.00
Kavaliūnas A., Cleveland ..	10.00
Mikoliūnas D., Cleveland	15.00
Tatarūnas V., Cleveland	3.00
Matiukienė J., Cleveland ...	20.00
Abraitis V., Euclid	10.00
Mariūnas V., Cleveland	10.00
Laniauskas E., Richmond Hts. .	10.00
Kisieliūnas A., Sidney	10.00

Ir "Eglutėje" apie sportą

Išeivijos vaikų žurnaliukas "Eglutė", dar vis gyvuojantis Čikagoje, jau prieš kelis mėnesius pradėjo naują sporto skyrių. Jį rašyti buvo pakviestas Edvardas Šulaitis, kuris priklauso šio patrauklaus žurnaliuko kolektyvui. Beje, šis leidinys yra platinamas ir Lietuvoje. "Eglutė" linkime gražių, kūrybingų metų.

E. Š.

ARTIMIAUSIOS VARŽYBOS

Kėgliavimo (bowling) varžybos Clevelande

1996 m. Š. Amerikos lietuvių kėgliavimo pirmenybės vyks suderinant su 11-ju Clevelando Žaibo metiniu "Draugystės turnyru", 1996m. vasario 24 d. Clevelande, Ohio. Varžybų formatas, vieta, tvarkaraštis ir kitos detalės bus paskelbtos vėliau.

Dėl informacijos kreiptis: Algis Nagevičius, 7702 West Pleasant Valley Rd., Parma, OH 44130.

Telefonas: (216) 845 - 4954.

Slidinėjimo varžybos

1996m. Š. Amerikos lietuvių kalnų slidinėjimo pirmenybės planuojamos surengti 1996 m. vasario 24 d. šeštadienį. Vieta dar nenustatyta. Tolimesnės detalės bus paskelbtos vėliau.

amb

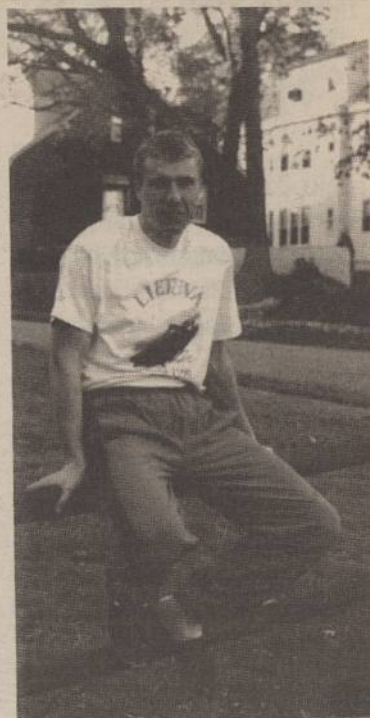
PADĖKIME LIETUVOS SPORTININKAMS!

Tėvynėje ir išeivijoje gyvenantys lietuviai su entuziazmu laukia 1996 m. Olimpiados Atlantoje. Kaip žinia, šiemet sukanka šimtas metų nuo Graikijoje atnaujintų modernių olimpinų žaidynių. Taigi pasaulio akys šią 1996 m. vasarą nukreiptos į Atlantą. Tai puiki proga parodyti pasauliui mūsų savarankiškos, nepriklausomos tautos ir Lietuvos valstybės ryžtą lygiateisiai dalyvauti pasaulio laisvų tautų šeimoje. Visi didžiuojamės Lietuvos krepšiniu, pasaulio mastu išgarsėjusiais mūsų iškiliais krepšininkais, kuriuos beveik kasdien mini spauda: Arvydą Sabonį, Šarūną Marčiulionį ir kt.

Tačiau neapsiribokime vien krepšinio laurais, yra ir kitų sporto šakų, kuriuose lietuviai turi progos pasižymėti. Tai būtent maratono bėgime, juk tai vienas iš seniausių ir garbingiausių sportų, ypač olimpiadoje. Norėdami išgarsinti Lietuvos sporto laimėjimus, iniciatyvinė trijų asmenų grupė - Rimas Gedeika iš New Jersey, Petras Vainius iš Filadelfijos ir Remigijus Sužiedėlis iš Čikagos, nutarė suorganizuoti kuo platesnį lietuvių dalyvavimą tarptautiniame Bostono maratone, kuris įvyks 1996 m. balandžio 15 d. Bostono maratonas šiemet švenčia 100 metų sukaktį, taigi jam bus skiriamas ypatingas dėmesys.

Du iniciatyvinės grupės nariai, veteranai bėgikai Rimas Gedeika ir Petras Vainius, patys dalyvaus maratone. 53 metų sulaukęs Petras Vainius praėjusią vasarą dalyvavo Vilniaus maratone ir laimėjo savo amžiaus grupėje pirmąją vietą! Šiuo metu jau penki Lietuvos bėgikai yra sutikę dalyvauti bostono maratone: Rimantas Jakelaitis iš Vilniaus, Dainius Kepenis iš Palangos, Stefanija Statkuvienė iš Vilniaus, Romas Sausaitis iš Vilniaus, Emilis Augustinas iš Panevėžio.

Norime pabrėžti, kad mūsų tautiečių dalyvavimas maratone nebus vien simbolinis. Bostono maratono komitetas pripažino, kad Stefanija Statkuvienė ir Romas Sausaitis yra laikomi taip vad. "elite runners". Maratono bėgimo pasaulyje tai yra didelė garbė. Romas Sausaitis savo bėgimo rekordą 2 val. 14 min. 12 sek. žada pagerinti šią vasarą Bostono maratone. Tarp kitko, bėgikas Emilis Augustinas perbėgo visą Lietuvą per 19 dienų sporto šventės proga. Taip pat reikia pažymėti, kad dalyvė Stefanija Statkuvienė šiemet pasiekė Lietuvos moterų maratono rekordą: nubėgusi 26 mylių atstumą per 2 val. 28 min. 43 sek. Su Lietuvos sportininkais Bostono maratone, su Petru Vainiumi ir Rimu Gedeika dalyvaus dar devyni Amerikos lietuviai

Lietuvio maratono bėgikas Emilis Augustinas.

Rimo Gedeikos nuotr.

bėgikai. Visi vilkės uniformas lietuviškais motyvais.

Šiuo metu iniciatyvinė Gedeikos, Vainiaus ir Sužiedėlio grupė pardavinėja lietuviškus, tautiniais ir olimpiniais motyvais papuoštus marškinėlius, taip pat ieško rėmėjų, kurie aukomis paremtų bėgikų pastangas. Jau atsirado ne tik lietuvių, bet ir mums simpatizuojančių kitataučių, pasisiūliusių mokėti tam tikrą sumą už kiekvieną mūsų veteranų nubėgtą mylią. Visos surinktos aukos atiteks Lietuvos tautiniam olimpiniam komitetui (LTOK), idant Lietuva galėtų kuo geriau pasiruošti ir kuo sėkmingiau dalyvauti 1996 m. Atlantos olimpinėse žaidynėse. LTOK remia šią gražią JAV lietuvių iniciatyvą. Mūsų tikslas - atsiekti, kad bent du Lietuvos sportininkai, vyras ar moteris, patektų į Atlantos maratono bėgikų sąstatą.

Kviečiame visus kuo daugiau dalyvauti Bostono maratone (taip, bėgti!) ir tokiu būdu išgarsinti Lietuvos vardą pasaulyje! Norintys dalyvauti arba paremti Lietuvos sportininkus, prašome kreiptis šiais adresais arba telefonais:

Rimas Gedeika
78 Mark Twain Drive
Hamilton Square, NJ 08690
Tel: namų: (609) 586 - 2968
darbo: (201) 302 - 6489

Remigijus Sužiedėlis
7207 Viscaya Drive
Spring Grove, IL 60081
Tel: (708) 973 - 1222

Petras Vainius
1291 Wisteria Drive
Malvern, PA 19355 - 9736
Tel: (610) 648 - 0241

Clevelando lietuviai gali lietuviškus olimpinis marškinėlius užsisakyti adresu:
Rita Minkūnienė
6911 Seven Hills Blvd.
Seven Hills, OH 44131

Saulius Sužiedėlis,
Millersville, PA

Roma Kručinskienė rodo savo pritarimą maratono bėgikams ir remia LTOK.

Rimo Gedeikos nuotr.

Turime paramos ir iš kitataučių. Marytė Espinoza ir Wendy Trocone modeliuoja lietuviškus olimpinis marškinėlius.

Rimo Gedeikos nuotr.

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

CLEVELANDE ir apylinkėse

KELIAS TOLIMAS, BET MIELAS

Clevelando Šv. Jurgio parapijos klebonas kun. Juozas Bacevičius Naujųjų Metų angoje sveikindamas parapijiečius, pažvelgė ir pra-eitin.

1980 m. per Kalėdas klebonas kun. Balys Ivanauskas išėjo pensijon, o kun. J. Bacevičius tapo administratoriumi ir vėliau Šv. Jurgio parapijos klebonu. Jis toliau apžvelgia, kas buvo nuveikta Jurginėje "jo pamainoje" per tuos 15 metų. Visi mes sens-telėjome. Jis atvyko pas mus jaunas kunigėlis, o dabar ta-po vidutinio amžiaus kunigu. Dauguma parapijiečių, kurie

buvo vidutinio amžiaus tapo senoliais. Daugelis senolių iškeliavo Amžinybėn. Buvo žmonių, kurie paliko Jurginę, bet daugiau prisidėjo prie pa-rapijos. Per tuos 15 metų visi tapo artimi vieni kitiems. Vi-sų kartu atšvęstos 90 m. ir 100 m. parapijos sukaktys. Pagerbtas buvęs klebonas kun. B. Ivanauskas su jo 50 m. kunigystės sukaktimi. Pa-gerbtas parapijos sūnus kun. Juozas Angelaitis su jo 60 m. kunigystės sukaktimi. Daug plušta, pradedant maisto dali-nimo ir šalpos programą. Pirmą Šalpos centras išdali-no 35 tonas maisto apylinkės

vargšams (to užtektų paruošti 100,000 patiekalų). Įrengta koplyčia pirmame aukšte tie-ms, kuriems sunku kopti laiptais į bažnyčią. Padaryti pagerinimai parapijos pasta-tams.

Miela pažvelgti atgal į tuos greit prabėgusius me-tus ir atliktus darbus. Tas su-teikė visiems bendrą dvasinį ryšį, sutelkė į tamprią bend-ruomenę. Gal ir būta nesuta-rimų ir skirtumų, bet juos nu-galėję, visi tapom tvirtesni. Prieš 15 metų diecezija gal-vojo uždaryti Šv. Jurgio pa-rapiją. Ir štai jai vis dar gy-vuojant, ji tapo viena iš ne-daugelio senųjų parapijų išli-kusių tarp Clevelando miesto centro ir Rockefeller parko.

Žvelgdamas ateitin, klebonas minėjo, kad dar turi 24 metus, 4 mėn. ir 9 d. apaš-talauti, kol galės išeiti į pen-siją. Kiek to laiko jam teks praleisti Šv. Jurgio parapijo-jė, jis nežino. Tačiau yra tik-ras, kad kartu veikdami, visi ir toliau augs ir plės kaip bendruomenė. Ateityje dar bus daug iššaukimų, kuriuos parapija įstengs pasitikti.

Naujesiems Metams kun. J. Bacevičius linki visie-ms, kad Dievas ir toliau juos laimintų ir, kad Jis ir toliau laimintų 101 - sius metus žengiančią Šv. Jurgio parapi-ją. Tebūnie 1996 metai - Tai-kos metais, Gerovės metais, Geros sveikatos metais ir Klestėjimo metais visiems Šv. Jurgio parapijos nariams, - baigė Tėvas Juozas.

Ger. J.

• • •

• Sausio 23 d. Piano šven-tė - Pianofest. Clevelando muzikos institute, 11021 East Blvd. &:30 val. vakaro. Įėjimas: \$4. Tel. 216/791-5000.

• • •

Poetas **BALYS AUGINAS** daugelį metų rašė Kalėdoms eilėraščius. Šiais metais Dievo Motinos parapija tuos eilėraš-čius, kaip Kalėdų dovaną, išlei-

do atskira knyga "**Kalėdų paukštė**". Poetas papuošia tas dovanas poezijos skaityto-jams savu parašu.

V. Bacevičiaus nuotr.

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

Atlanta Import-Export Inc.

2719 West 71 Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalenskas
LITMA I.E.

639 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas : (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39,- iki \$98,-

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

LINAS VYŠNIONIS

Advokatas Tel. (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts. OH 44143

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

SABONIO POPULIARUMAS VIS AUGA

Yra smagu pažymėti, kad kauniečio Arvydo Sabonio, šį rudenį pradėjusio žaisti Portlando profesionalų komandoje, populiarumas auga kaip ant mielių. Arvydas vis labiau įsijungia į sudėtingą NBA lygos atmosferą ir vis labiau atskleidžia savo suge-

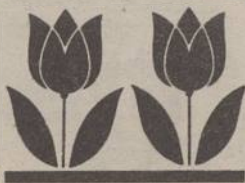
bėjimus. Jam kaip naujokui dažnai tenka patirti teisėjų šališkumą, kuris dažnai taikomas pirmamečiams žaidėjams. Pranašaujama, kad jis gali pakliūti į pirmamečių žaidėjų (rukių) NBA vakarų konferencijos rinktinę. Taip pat jis turi vilčių būti paskel-

btas geriausiuoju "šeštuoju" žaidėju (pirmuoju atsarginiu) visoje lygoje. Nežiūrint, kad Sabonis yra 31 metų amžiaus ir krepšinio aikštelėje žaidęs daugiau nei dešimt metų, NBA lygoje jis skaitomas naujoku. Atrodo, kad dar šiemet jis daug kur nustebs krepšinio tėvynės Amerikos žaidimo mėgėjus. Jeigu bus sveikas, tai sekančiais metais jis gali iškilti į pačių geriausiųjų NBA vidurio puolėjų tarpą.

Kartu su Saboniu gerėja ir visos Portlando komandos žaidimas ir auga jos pergalių skaičius. Portlandui, sezono pradžioje buvo pranašauta šeštoji vieta iš septynių komandų Pacifiko pogrupyje. Tačiau šiuo metu Portlando komanda jau ketvirtoje vietoje. Pažymėtina buvo Portlando pergalė prieš NBA dukartinį čempioną - Houston Rockets gruodžio 10 d., kuomet po dvigubo pratęsimo portlandiečiai laimėjo 103 - 101. Sabonis šį kartą aikštelėje išbuvo net 39 minutes ir pelnė 13 taškų. Jo taiklumas buvo prastokas, tačiau jis gerai dengė pasaulio čempionų centrą - Olajuan.

Š. m. gruodžio 30 d. Clevelando Gund arenoje portlandiečiai susitiko su Clevelando "Cavs". Žaidynės buvo įdomios ir ilgos, nes teko jas pratęsti du kartus. Ant rasis pratęsimas įvyko Sabonio dėka. Arvydas gražiai užbaigė pirmąjį pratęsimą, pasukinę žaidimo sekundę taikliai pelnydamas du taškus. Nors Portlando komanda rungtynes pralošė, už taiklų pasavimą ir nesavanaudišką žaidimą, komentatoriai Sabonio pasirodymą gerai įvertino. Tępraleidęs aikštelėje vos 30 min., Arvydas ryžtingu žaidimu suspėjo patenkinti visus savo sirgalius.

E. Š.

Aukščiausias Viešpats Didžiausiame Savo gailestingume pasišaukė savo tarną

A.A. PRANĄ SIDZIKAUSKĄ

namo. Gyveno Glendale, Kalifornijoje. Anksčiau gyveno Chicagoje.

Mirė 1995 m. gruodžio 18 d., sulaukęs 94 metų. Gimė Lietuvoje, Šiaudinėje, Šakių apskrityje Amerikoje išgyveno 46 metus. Nuliūdę liko: duktė ALDONA KUDIRKIENĖ ir jos vyras ARVYDAS, anūkai ANDRIUS, PAULIUS, ROMAS ir AUDRA, bei kiti giminės Chicagoje, New Yorke, Prancūzijoje ir Lietuvoje.

Velionis buvo chargé d'affaire Lietuvos pasiuntinybėje Prahoje, Čekoslovakijoje.

Pranas Sidzikauskas buvo palaidotas Forest Lawn kapinėse Glendale, Kalifornijoje.

Nuoširdžiai prašome draugus ir pažįstamus už jį pasimelsti.

Nuliūdę duktė su šeima

Juozas ir Birutė Ališauskai

PADĖKA

1995 m. lapk. 9 d. staiga mirė mūsų mylima žmona, Mama, Uošvienė ir Močiutė -

a.a. ELENA SIDZIKAUSKIENĖ.

Palaidota Glendale Forest Lawn kapinėse, Glendale, California.

Nuoširdžiausiai dėkojame visiems draugams ir pažįstamiems už išreikštas užuojautas, maldas ir už dalyvavimą rožinyje ir gedulingosiose Mišiose bažnyčioje.

Dėkojame prel. Algirdui Olšauskui už gražiai pravestas rožinio maldas; kun. Aloyzui Volskiui už atnašautas laidotuvių Mišias, jautrų pamokslą, palydėjimą į amžino poilsio vietą Glendale Forest Lawn kapinėse ir už velionės lankymą ligoninėje; karsto nešėjams, mūsų vaikų draugams Vincui Giedraičiui, Vaidotui Sekui ir Andriui Pupiui; pianistei Raimondai Apeikytei už vargonų muziką ir Marcos Teti už giedojimą per rožinį; muzikui Viktorui Raliui už vargonų muziką, solistams Vitai Vilkienei ir Rimtautui Dapšiui už solo giedojimą ir chorui už gražiai atliktas giesmes per laidotuvių Mišias; Aldonai Adomėnienei ir Birutei Viskantienei už ligonės lankymą ligoninėje, už tai būsimie amžinai dėkingi; Ritai Anelauskienei ir Zigmui Viskantai už gausias laidotuvių nuotraukas; Daivai Mataitei ir Kristukui Butkiui už patarnavimą Mišiose; mūsų visiems šeimos geriems draugams už gražias, gausias gėles; visiems paaukojusiems a.a. Elenos Sidzikauskienei prisiminimui Vaikų Vilties labdaros organizacijai; Zigmui Viskantai už pravedimą laidotuvių apeigų kapuose; Birutei Viskantienei, Zitai Rahbar, Violetai Gedgaudienei, ir Gražutei Sirutienei už šiltus atsisveikinimo žodžius kapinėse.

Dėkojame visiems draugams ir pažįstamiems už užprašytas šv. Mišias ir pareikštas užuojautas raštu ir žodžiu. Už tą viską mūsų šeima bus visuomet dėkinga.

Vyras Pranas Sidzikauskas
Duktė Aldona ir žentas Arvydas Kudirkai
Anūkai Andrius, Paulius, Romas ir Audra
Sesuo Ona Šiaudikienė
Brolis Vladas Koženiauskas su šeima

ANTANINA KLIORYTĖ- SUŽIEDĖLIENĖ

(1904-1995)

1995 m. gruodžio 26, antrą Kalėdų dieną, sulaukusi 91 m. amžiaus, Brocktone, mirė Antanina Sužiedėlienė, lietuvių moterų veikėja, žinomo išeivijos mokslininko Simo Sužiedėlio našlė. Gimė 1904 m. lapkričio 20 d., Žeimiuose, Konstantino Kliorio ir Marijos Karaliūnaitės-Kliorienės šeimoje. Velionė mokėsi Saulės gimnazijoje Kaune, vėliau lankė Aušros gimnaziją, kurią baigė 1925 m. Studijavo filosofiją, lietuvių kalbą ir literatūrą Lietuvos universitete, buvo "Giedros" studentų ateitininkių korporacijos narė. 1929 m. baigė humanitarinius mokslus Kaune, tais pačiais metais iškėlė, po to gyveno Latvijoje, kur vyras dirbo Rygos lietuvių gimnazijoje ir ruošė istorijos mokslų daktaro dizertaciją Rygos universitete. 1935 m. grįžo į Lietuvą, iki 1939 m. dėstė lietuvių literatūrą Kėdainių gimnazijoje, o 1939-1944 m.m. mokytojavo berniukų Aušros gimnazijoje Kaune. Velionė priklausė pirmajai aukštuosius mokslus baigusiai nepriklausomos Lietuvos moterų kartai, kuri profesinį ir visuomeninį darbą sėkmingai derino su šeimos gyvenimu.

1944 m. su šeima pasitraukė į Vakarus, nuo 1946 m. iki 1948 m. dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą Hanau stovyklos lietuvių gimnazijoje Vokietijoje. 1948 gruodžio mėn. atvyko į JAV, apsigyveno Brocktone. Amerikoje Antanina Sužiedėlienė įsijungė į lietuvių kultūrinį ir religinį gyvenimą. Dėstė Brocktono šeštadieninėje mokykloje, dalyvavo ateitininkų sendraugijų veikloje, buvo ilgametė Lietuvių moterų klubo Brocktono skyriaus valdybos narė. Velionė buvo Nekalto Prasiidėjimo seselių Putname rėmėja, savo darbais ir lėšomis rėmė daugelio lietuvių vienuolynų ir misijų veiklą, ypač saleziečius. Daug talkininkavo Brocktono šv. Kazimiero lietuvių parapijai. Iki spalio mėnesį ištikusios ligos velionė gyveno savistoviai, nenustojo domėtis visuomeniniais klausimais, daug skaitė, mokėjo lenkų, rusų, anglų ir vokiečių kalbas. Velionė buvo giliai tikinti, santūri, tolerantiška, plataus išsilavinimo.

Velionė paliko didelę šeimą: sūnus Vytautą, Antaną, Eligijų, Remigijų ir Saulių su šeimomis; brolį Petrą Klorį Clevelande su vaikais ir jų šeimomis; pusseserę Viktoriją Karaliūnaite-Bartuškevičienę Kaune; anūkus Vytautą, Arą, Darių, Ramūną Sužiedėlius, anūkes Jolantą Sužiedėlytę-Toigo ir Larą Sužiedėlytę, proanūkę Aleksandrą ir proanūką Maksimilijoną Toigo.

Su Antanina Sužiedėliene atsisveikinta gruodžio 28 d. Vaitekūno laidotuvių namuose Brocktone; po bažnyčioje Brocktone velionė palaidota šalia vyro Kalvarijos kapinėse.

KALBOS PIKTŽOLĖS

Nesakykime: mūsų tarpe yra vagis,
o: tarp mūsų yra vagis

ne: šventė džiaugsmo ženkle
o: džiaugsmo, džiaugsminga šventė

ne: patalpos blogame stovyje
o: apleistos, netvarkomos patalpos

Tai vis iš svetimų kalbų atėjęs vietininkas.
Venkime tokios lietuviams nebūdingos vartosenos. Oš.

Dar kartą nužemintos skrydžių kainos į Lietuvą

N.Y. – VILNIUS – N.Y.
\$500 plus taxai Finnair linija

Paskutinė išskridimo data – vasario 29

VYTIS TRAVEL

40 - 24 235 St.
Douglaston NY 11363
Tel. 718-423-6161
800-77-VYTIS